פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע — זעה 3 זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 40	Łódź, Sroda, 15 lutego 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, י"ט שבט תרצ"ג	№ 40

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

באנקראט פון 300 בענק

גאזאוניעס, ערעקטראוניעס און טעלעפאן-געזעלשאפטן שטעלן אפ די צאלונגען

סענסאציאנעלע פאסירונגען אין אמעריקא

ניו-יארק, 14 (ספ. טעל.) אין שטאט מי-טשיגאן זענען היינט פארגעקומען סענסאציאנעלע פאסירונגען אין וואשינגטאן הינזיכט. די גרעסטע צאהל באנק-הייזער, ד. ה. איבער 300 האבען אפגעשטעלט די צאהלונגען. ס'האבען אויך אפגעשטעלט די צאהלונגען די גאז-געזעלשאפטען, עלעקטראוניעס און טעלעפאן-געזעלשאפט. דער גובער-נאטאר פון שטאט מיטשיגאן האט ערקלערט א מאראטאריום אויף 18 טעג. היינט אין שוין נישט געווען קיין געלד אין פערקעהר. די פעדעראל-רעזערוו-באנק אין טשיקאגא האט געשיקט אין דער הויפטשטאט פון מיטשיגאן 20 מיליאן דאלאר. נישט קוקענדיג דערויף האט די שטאטישע און פי-נאנץ-קאסע נישט געהאט אויסצוצאהלען דעם טאג פערדינסט פון די ארבייטער.

דער פלוצלונגער קריזיס אין דעטראיט איז געקומען צוליב דעם, וואס פארד האט ארויסגעצו-גען אלע זיינע דעפאזיטען פון די בענק.

הנחות ביים אויסקויפן פאטענטע

פאר אונטערנעהמונגען פון טאבאק-אויסארבייטונגען

ווארשא, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט) דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט א-רויסגעשיקט א צירקולאר צו אלע פינאנץ-קאמערן, אין וועלכען ס'ווערט אויפגעקלערט, אז דאס אנווענ-דען הנחות ביים אויסקויפן פאטענטען פאר אונ-טערנעהמונגען אויף טאבאק - אויסארבייטונגען, דארף אויך אנגעווענדעט ווערען ביי אלע אונטער-נעהמונגען, וועלכע פערקויפען א חוץ טאבאק-אויס-ארבייטונגען אויך שטעמפעל-מארקען, וועקסלער-בלאנקעטען, פאסט-מארקען, לאטעריע-צעטלען און שפיל-קארטען.

ווענען שאפען אנ'ארבייטס-פאנד

דעבאטען אין דער ארבייטס-קאמיסיע

ווארשא, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט) די ארבייטס-קאמיסיע ביים סיים איז היינט צוזאמענגעטרעטען צו בעטראכטען די פראגע ווע-גען שאפען אנ'ארבייטס-פאנד. דער דאזיגער פאנד זאל געשאפען ווערען פון א בייטרעג שטייער און זאל דינען אויף ארגאניזירען גרויסע אינוועסטיציע-ארבייטען. די ארבייטסלאזע וואלטען אזוי א"ום נישט געדארפט בעקומען קיין שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד, וועלכער וואלט געקענט איגנאנצען ליקווי-דירט ווערען.

האהענצאלער איז אויך אנ'אנטיסעמיט

בערלין, 14 (ספ. טעל.) דער פרינץ אויגוסט האהענצאלערן, דער מיטגליד פון דער היטלעריס-טישער פראקציע האט אין זיין וואהל-רעדע אין מינ-כען ערקלערט, אז דאס דייטשע פאטערלאנד געהער צו דייטשלאנד און נישט צו קיין פרעמדע, וועלכע האבען בעזעצט דאס לאנד. דער פרינץ האט דא געמיינט די יודען.

דאס נייע זעלבסטפערוואלטונגס-געזעץ

איז שארף קריטיקירט געווארען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים

ווארשא, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים איז ווייטער געפיהרט געווארען די דיסקוסיע ווע-גען נייעם זעלבסטפערוואלטונגס - געזעץ. דער ערש-טער האט גערעדט דעפ. טשאלקאש (פ.פ.ס.), וועל-כער האט אנגעוויזען, אז דאס געזעץ איז א נייער עטאפ צו פאשיזירען די מלוכה. דאס געזעץ ווערט דורך דער מעהרהייט אנגענומען צו שנעל, פעיגנ-דיגענדיג זיין רעדע זאגט דעפ. טשאלקאש, אז דאס נייע געזעץ האט געזאלט זיין א טויט-אורטייל פאר דעראפאזיציע. דאס איז אבער א טויט-אורטייל פאר דער זעלבסטפערוואלטונג.

דעפ. ראזושטשאק (נ.פ.ר.) זאגט, אז זיין פראקציע וועט שטימען געגען געזעץ.

אויך דעפ. לעוויצקי (אוקראינער) זאגט זיך ארויס געגען געזעץ. ער פערטעדיגט זיין יערע דערמיט, וואס די אוקראינער ווערדען זיך צו דער גאנצער קולטורעלער וועלט (גרויסער טומעל אין זאל).

אויף דער נאכמיטאג-זיצונג האט גערעדט דעפ. האמערשטיין (יודישע קאלא), וועלכער האט אונטער-געהאלטען אלע זיינע אויסבעסערונגען, וועלכע ער האט אריינגעטראגען אין דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע. פון אנגעהמען די דאזיגע אויסבעסערונג האט דעפ. האמערשטיין אפהענגיג געמאכט די שטע-לונג פון יודישען „קאלא" צום גאנצען געזעץ-פרא-יעקט.

דאן האט גערעדט דעפ. ראזשעק (קאמוג.), צוליב דעם, וואס ער האט נישט גערעדט צו דער טעמא, האט איהם דער מארשאלעק צוגענומען דאס ווארט.

געגען דעם געזעץ-פראיעקט. האט זיך אין נאמען פון דייטשען קלוב ארויסגעזאגט דעפ. ראז-זומעק.

בעת דער רעדע פון אוקראינער לאדיקא איז געקומען צו א ווערטער-אויסטויש צווישען דעם רעדנער און דעם סיים-מארשאלעק, וועלכער האט געהאלטען, אז לאדיקא רעדט נישט צו דער זאך. צום סוף נעהמט דער מארשאלעק ביי איהם צו דאס ווארט. דעפ. לאדיקא רעדט ווייטער און ווערט דעריבער אויסגעשלאסען אויף איין זיצונג.

Ponieważ niektórzy PP. Odbiorcy posiadający ograniczniki zwracają się przed nadejściem terminu płatności swych rachunków do Dyrekcji Elektrowni z prośbą o odroczenie dnia płatności, co sprzeczne jest z zawartą umową, przeto zawiadamia się PP. Odbiorców, że listy skierowane do Dyrekcji w tej sprawie pozostawione będą **bez skutku i bez odpowiedzi.**

Uprzedza się zatem wyżej wymienionych PP. Odbiorców, że terminy oznaczone na rachunkach są **bezwzględnie obowiązujące,** gdyż w zależności od nich ustalona została zniżkowa taryfa za energję elektryczną. Nieuregulowane w terminie rachunki spowodują wyłączenie prądu, zgodnie z § 58a Uprawnienia Rządowego Nr. 12.

Dyrekcja Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Sp. Akc.
(Elektrownia Łódzka)

725

אכטונג עקספארטערן און סוחרים!
דאס צענטראל-ביורא
„EKONOMJA"
Piotrkowska 62, tel. 166-15
אונטער דער ליטונג פון האנדעלס-אינזשיניערן
פיהרט אויס: איבערזעצונגען פרימע און אטעליבע (אינטערציזען, אקטען, פערטיפיקאטען, בריף א.ז.וו.) קארעספאנדענץ און פערטיפליג, פערבינדען בעציהונגען מיט אויסלענדישע פירמעס וועגען אימ-פארט און עקספארט אין אלע שטעט, פיהרט בוכהאלטעריע און אלערליי האנדעלס-ביזנעס. אלע אינפארמאציעס פערזענליך און טעלעפאניש ערטיילען מיר אומזיסט.

גאלד, זילבער, בריזשוטעריע
קינסטליכע גאלדענע ציינער און לאמבארד-קוויטעס, קויף איך און צאהל די העכסטע פרייזען
L. Korzeń, Pomorska 26. 972

טייערער צאהל איך פאר 50%
ברילאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאל-דענע ציין, און לאמבארדאווע קוויטעס,
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- הארץ- און סקלעראז-קראנקהה
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אווענד.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפע-ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטאָרישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

פאר גאלד,
בריזשוטעריע און
לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6203

ב ייל יי ד.
אונזער חבר שמואליק ביטש און פרוי
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכן פאטער און שוויגערפאטער
ג. ע. דוד שווארץ
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
ברודערליכער פעראיין „אהבת רעים"
726

די אנוועזענדע געסט אין פענסיאנאט פון ה' עלבינגער (קאלומנא) דריקען אויס זייער טיפסטען מיטגעפיהל דעם אינהאבער ה' עלבינגער צוליב'ן טויט פון זיין
מוטער נ"ע
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

משה לעווטשיצקי	ח. מאיעראוויטש
הערץ האלבערשטאדט	פוקס
אסתר האלבערשטאדט	ר. שטראה
מ. אינגבער	מאראקא
היימאן,	ל. אינגבער
ר. אדלער,	ג. קליגער
מ. קליגער	חלפי שטראהוויים

734

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפען מיטלייד אונזער ח' מיטגליד אברהם שווארץ, צוליב'ן טויט פון זיין פאטער
ג. ע. דוד
זייט געטרייסטען
די פערוואלטונג פון שניידער-צעך
פאר דער שטאט לאדז
אין לאדז, פיעטריקאווער 20.
734

מארש אויף פעקין

יאפאנער אנגעהויבען א גרויסע אפענסיווע אין כינע

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.) נישט קוקענדיג אויף דער אויפפאדערונג פון דער פעלקער־ליגע, אז יאפאן זאל אפשטעלען די מלחמה־אקציעס אין דער כינעזישער פראווינץ דזשעהאל, האט זיך שבת אנגעהויבען א נייע אפענסיווע פון יאפאנישען מיליטער.

דאס יאפאנישע מיליטער שטויסט אומעטום ארויס די כינעזער, נעבען קאאיל האט זיך צו־פלאקערט א פערביסענער קאמף, ווייל די כינעזער האבען בעשלאסען פאר יעדען פרייז צו דערהאלטען די שטאט אין זייער האנד. די יאפאנער באמבאר־דירען די שטאט פון אעראפלאנען. די שטאט קאאיל וועט וואהרשיינליך פערנומען ווערען אין א לאדע שעה. די שטאט איז ארומגערינגעלט פון אלע זייטען דורך 20 טויזענד יאפאנער.

טאקיא, 14 (ספ. טעל.) דער יאפאנישער דעלעגאציע זענען ארויסגעשיקט געווארען נייע אינסטרוקציעס, אז אויב די פעלקער־ליגע וועט נישט אנערקענען דאס פערנעהמען פון מאנדזשור־יען. אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז אנ'עווענטועלער ארויסטריט פון יאפאן פון דער פעלקער־ליגע וואלט געווען אנ'אנהויב פון א גרויסער בעוואפענטער אקציע געגען כינא, וועלכע וואלט זיך אנגעהויבען פון דער בלאקאדע פון די כינעזישע פארטען און א מארש אויף פעקין און טיען־טשין.

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.) די מאנדזשורישע און די יאפאנישע רעגירונגען האבען גלייכצייטיג ארויסגעשיקט אולטימאטומס צו דער כינעזישער רעגירונג, אז זי זאל ארויסציהען איהר מיליטער פון דער פראווינץ דזשעהאל, אויב נישט וועט זיך אנהויבען אנ'אפענסיווע אין גרויסען סטיל.

די כינעזישע רעגירונג האט געענטפערט, אז זי בעהמט נישט אונטער קיין שום דיסקוסיע אין דער דאזיגער פראגע און וועט די פראווינץ פערטיידיגען ביז'ן לעצטען טראפען בלוט.

נחום סאקאלאוו'ס וויזיט ביים עגיפטישען קעניג

האט נישט קיין שום שייכות מיט די ערד־קניות אין עבר־הירדן

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

די אראבישע פרעסע פערעפענטליכט א ידיעה, אז דער וויזיט פון נחום סאקאלאוו ביים עגיפטישען קעניג, שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער יודישער ערד־קניה אין עבר־הירדן.

ווי יט"א דערוואוסט זיך, האט די ידיעה קיין שום גרונד נישט.

„הסתדרות העובדים" צעהלט 35 טויזענד מיטגלידער

קאנפערענץ פון הסתדרות אין א"י

תל־אביב, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

ס'האט זיך געענדיגט די 4־טע קאנפערענץ פון הסתדרות העובדים, אויף וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט דעלעגאטען פון גאנצען לאנד.

בן־גריון האט געהאלטען א רעפעראט, אין וועלכען ער האט אנגעוויזען, אז דער הסתדרות צעהלט איצט 35 טויזענד מיטגלידער.

לעצטער יודישער בעאמטער אין פרייסען

בעזייטיגט געווארען פון זיין אמט

בערלין, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

דער יודישער דאקטאר באק איז פון דער פרייסישער רעגירונג איבערגעפיהרט געווארען אין עמיריטור. אזוי ארום איז דער איינציגער און לעצטער יודישער בעאמטער בעזייטיגט געווארען פון דער פרייסישער רעגירונג.

אראבער בעפאלען און פערניכטען טויזענטער בוימער

אויפ'ן פלאנצונגס־שטח פון ק"ק ביי נהלל

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

א מחנה אראבער איז בעפאלען דעם פלאנצונגס שטח פון קרן־קימת ביי נהלל און פערניכטעט טויזענדער בוימער. די יודישע ארבייטער האבען גע־שטעלט א ווידערשטאנד, זיי זענען אבער געווען מאכט לאז. די פאליציי האט ארעסטירט 13 אראבער, די איבעריגע זענען פערטריבען געווארען.

ווענדונג פון עמיר אבדולאה צו דער אראבישער עקזעקוטיווע

זי זאל זיך נישט מישען אין זיינע עסקים

ירושלים, 14 (יט"א טעלעגראפיש).

דער קאנפליקט ארום דער ערד־קניה אין עבר־הירדן ווערט אלץ שארפער. דער עמיר אב־דולאה זאל זיך האבען געווענדעט צו דער אראבי־שער עקזעקוטיווע, זי זאל זיך נישט מישען אין זיינע עסקים.

ארום דעם ענין ווערען פערשפרייט געוועזענע ליבע קלאנגען; אזוי האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז די ענגלישע פארשטעהער אין אמאן פאדערען צוריקצוציהען די סובווענץ פאר'ן עמיר אבדולאה.

פון אנ'אנדערע קוועלע גיט מען איבער, אז די ענגלישע אדמיניסטראציע שטיצט די בארער־טראנזאקציעס אין עבר־הירדן — די אלע קלאנגען האבען זיך אבער ביז איצט נישט בעשטעטיגט.

דאס אינדוסטריע־שטעטעל נוינקירכען, וואס האט געליטען פון דער מורא'דיגער קאטאסטראפע

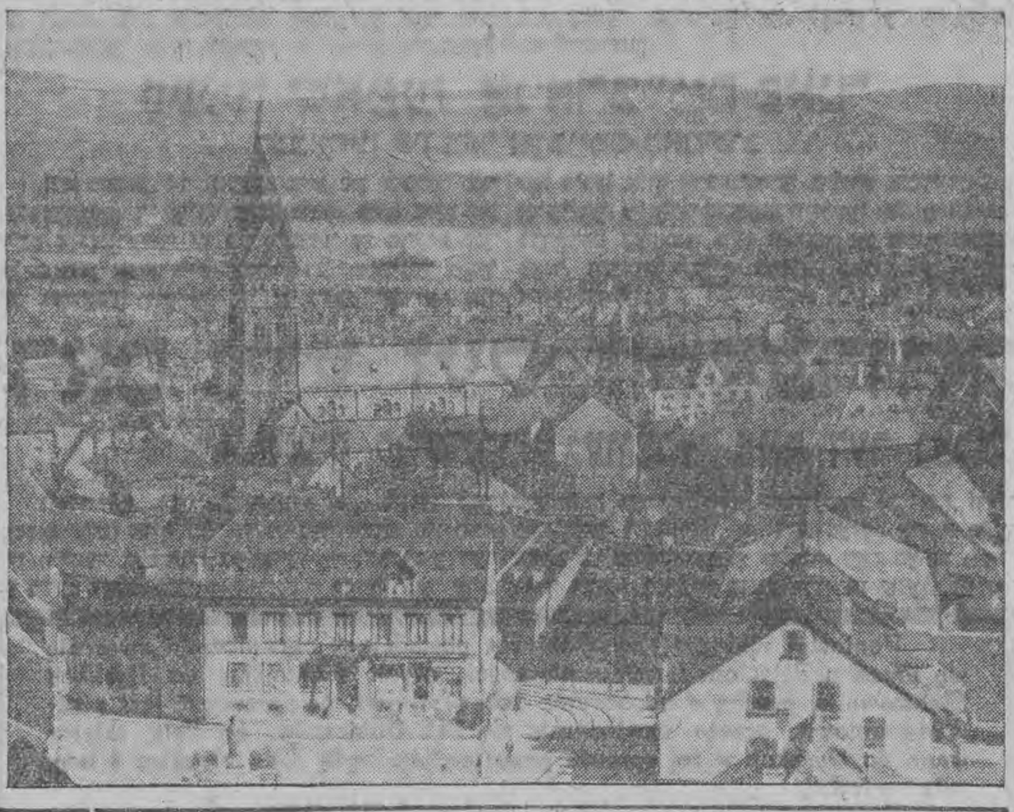

גרויסע ערד־ציטערניש אין אזיע

הרוב געווארען עטליכע שטעט

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.) „טיימס" טיילט מיט, אז די לעצטע ערד־ציטערניש אין קאנגסו האט אנ־געמאכט גרויסע שאדענס. לויט די ביו־איצטיגע אויסרעכענונגען זענען אומגעקומען 600 מענשען, איבער 300 זענען שווער פערוואונדעט געווארען, 1000 הייזער זענען איינגעפאלען פערניכטעט געווארען. לויט די וויטערדיגע ידיעות איז די ערד־ציטערניש פארגעקומען אין די שטעט פינקגאן און לאבראן. אויך אין דער שטאט סינינג האט די ערד־ציטערניש געמאכט גרויסע שאדענס. (די פראווינץ קאנגסו גרעניצט זיך מיט צווישען טיבעט און מאנגאליען).

שוידערליכע איבערלעבונגען פון א ווילנער יודישען יונגענמאן

וועלכער איז געפאנגען געווארען דורך באנדיטען אין כארבין

כארבין, (י.ט.א.) יצחק שעריל, דער זוהן פונם רייכען גוט־בעזיצער און אייגענטימער פון „אזיאטישען טראנספארט־געזעלשאפט" אבא שעריל פון ווילנע, וועלכער איז געפאנגען געווא־רען דורך רוסישע באנדיטען יום־כפור ביינאכט, ארויסגעהענדיג פון שוהל פון כל־נדרי — איז די טעג אויסגעלעזט געווארען פון די באנדיטען פאר 50 טויזענט דאלאר. די גאנצע 112 טעג איז שע־ריל געווען לעבעדיג בעגראבען אין א גרוב, וועלכע איז געווען פון אויבען פערדעקט מיט ברעטער און זעק זאמד. די אויגען זענען ביי איהם די גאנצע צייט געווען פערבונדען.

דעם יונגען, פרישען און מונטערן שעריל גיז איצט נישט צו דערקענען. ער איז פערוואנדעלט געווארען אין א לעבעדיגען סקעלעט, ווילד פער־וואקסען און כמעט בלינד. ער ליגט קראנק אין בעט אונטער'ן אויפזיכט פון דאקטוירים.

שעריל דערצעהלט מיט א שוואך ציטערדי־גער שטימע שוידערליכע איינצעלהייטען פון די פייניגונגען, וועלכע ער האט געמוזט אויסשטעהען. דער לעבעדיגער קבר, אין וועלכען ער האט זיך געפונען איז געווען אזוי ענג, דאס א מענש האט נישט געקענט שטעהן נישט איינגעבויגענערהייט און ליגען נאר צונויפגעקארטשעט. ווען די באנדי־טען האבען זיך דערוואוסט, דאס דער פאטער פון געפאנגענעם האט זיך געווענדעט צו דער פאליציי, האבען די באנדיטען אנגעהויבען שרעקליך פייני־גען דעם אומגליקליכען שעריל. מען דאט איהם צוהרג'עט און צוממית'ט, צובראכען א ריפ, יעדען טאג פלעגט זיך איבער'חזרן די עקזעקוציע. די באנדיטען האבען געדראהט, דאס אויב דער פא־טער וועט נישט איינצאהלען די פערלאנגטע 100 טויזענד דאלאר, וועלען זיי אפשניידען זיין קאפ און אריינווארפען אין שוהל.

עס ווייזט זיך אויך ארויס, דאס די באמבע וועלכע איז זיינער צייט געווארפען געווארען אויף דער וואוינונג פונ'ם פארזיצער פון דער כארבינער רעליגיעזער קהלה, ד"ר ראוויקאוויטש, איז די אר־בייט פון די זעלבע באנדיטען, וועלכע האבען גע־וואלט אזוי ארום צו פערשנעלערן די אונטערהאנד־לונגען וועגען אויסקויפען דעם געפאנגענעם.

דער יונגער שעריל איז איצט ערנסט קראנק און ווי נאר ער וועט קומען צו זיך וועט ער באלד פערלאזען כארבין אויף שטענדיג.

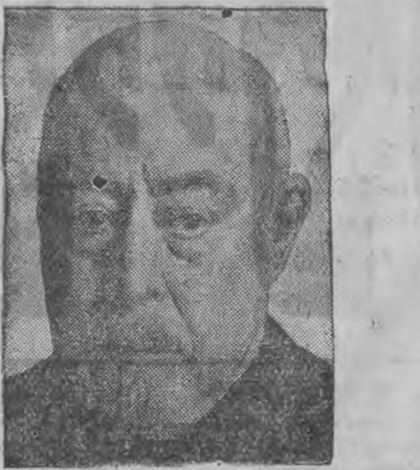

דער בעקאנטער הייסשער באנקיר קארל פירסטענ־בערג (א יוד) איז געשטארבען אין עלטער פון 83 יאהר. פירסטענבערג איז געווען איינער פון די פאפולערסטע מענשען אין דייטשלאנד.

אוועקגערויבט א מיליאנער

לינדבערגס בעסטער פריינד

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.) לינדבערגס בעסטער פריינד, דער יונגער מיליאנער קארל בעטשער איז אוועקגעפיהרט געווארען דורך באנדיטען, וועלכע פאדערן 40 טויזענד דאלאר אויסקויף־געלד.

פרעזידענט הובערס גרויסע רעדע

וועגען דערווירטשאפטליכער לאגע אין דער וועלט

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.) פון ניו־יארק מעלדעט מען, אז דער פרעזידענט הובער האט געהאל־טען א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט געפאדערט די צוזאמענארבייט פון דער גאנצער וועלט אין דעם צוועק פון געזונדמאכען די ווירטשאפט־ליכע לאגע. הובער האט ערקלערט, אז אין צוזאמענהאנג מיט'ן לעזען די פראגע וועגען די מלחמה־חובות איז נויטיג די סטאביליזאציע פון די וואלוטעס און דער צוריקקעהר צים גאלד־פאריטעט.

נייע נאפט־קוואלען

גיבען 100 טויזענד טאן נאפט

טעהעראן, 14 (ספ. טעל.) דא איז דער־האלטען געווארען א ידיעה, אז אין טורקמעסטאן זענען ענטדעקט געווארען נייע קאלאסאלע נאפט־קוואלען. אין פערלויף פון 10 טאג האבען די נייע קוואלען, וועלכע האבען געשפריצט 75 מע־טער הויך, געגעבען 100 טויזענד טאן נאפט־ראפע.

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 15 פעברואר 1933

11,40 פרעסע־איבערזיכט. 11,50 מעטעארא־לאגישער קאמוניקאט. 11,58 צייט־סיגנאל. 12,05 טאג־פראגראם 12,10 גראמאפאן. 1.20 מעטעא־ראלאגישער ק מו יקאט. 3,10 עקספארט־קאמוני־קאט. 3,15 ירטשאפט'יכער קאמוניקאט. 3,30 סקויטען־כראניק. 3,35 גראנראם פאר קינדער. 4 00 גראמאפאן. 4,40 פער ט. 5,00 רעפערעט פאר מוזיק־לעהרער. 6,00 מוזיק. 7,00 פערשידע־נעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער. 7,30 פעליעטאן. 7 45 ראדיא־פרעסע. 8 לידער־קאנצערט. 8,50 ספארט. 9,00 קאנצערט. 10.25 טאנץ־מוזיק. 10 40 פעליעטאן. 10,55 קא־מוניקאטען. 11,00 טאנץ־מוזיק.

אויסלאנד

4,30 – דאווענטרי – סימפאנישער קאנצערט. 6,30 — מאסקווא — סימפאנישער קאנצערט. 7 35 וויען – אפערעטקע. 7,45 - בודאפעשט — סימפ. קאנצערט. 8.05 – פראג – סימפאנישער קאנצערט. 8,20 — בערלין — סימפאנישער קאנצערט. 9,00– מינכען – סימפאנישער קאנצערט. 9,15 – קעניגס־וואוסטערהאוזען – קאנצערט פון אלט־איטאליענישע מוזיק. 9.15 – דאווענטרי – סימפאנישער קאנצערט. 9,30—שטראסבורג – סימפאנישער קאנצערט. 10– פאריז – סימפאנישער קאנצערט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 2–8 און פון 5– 9 אווענד.
בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

קאָמוניסטען-פראָנט מיט די סאָציאַליסטען צו בעקעמפען די היטלערישע רעגירונג

בערלין, 14 (ספּ. טעל.)
די אונטערהאַנדלונגען צווישען די אָנפיהרער פון די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציעס און די סאָציאַל-דעמאָקראַטען וועגען שאַפען אַן'איינהייטליכען פראָנט אויף צו בעקעמפען די איצטיגע רעגירונג נעהמען אַן קאָנקרעטע פאָרמען. די בעראַטונגען צווישען ביידע אָרגאַניזאַציעס דויערען ווייטער.

37 שעה אהן איבעררייס
האט געדויערט די זיצונג פון פראַנצויזישען פאַרלאַמענט

פאַריז, 14 (ספּ. טעל.)
די לעצטע זיצונג פון פראַנצויזישען פאַרלאַמענט, אויף וועלכער ס'זענען אָנגענומען געוואָרען די פינאַנץ-פראָיעקטען פון דער רעגירונג האָט געדויערט 37 שעה מיט 15 מינוט אָהן אויפהער. דאָס איז געווען די לענגסטע זיצונג אין דער געשיכטע פון פראַנצויזישען פאַרלאַמענט. די רעגירונגס-פראָיעקטען זענען אָנגענומען געוואָרען.

איראַק פערדאָפּעלט איהר אַרמיי און בויט אַן'אַמוניציע-פאַבריק

באַגדאַד (יט"א), די איראַקער רעגירונג האָט בעשלאָסען צו פערגרעסערן די אַרמעע פון 10 אויף 20 טויזענד זעלנער. מיליטער-פליכט זאָל איינגעפיהרט ווערען בהדרגה. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זעהט פאָר דער נייער בודזשעט אַ פּאָזיציע וואָס זאָל ערלויבען דעלעגירען קיין ענגלאַנד אַ גרופּע אָפיצירען צו שטודיען-צוועקען. די רעגירונג האָט אויך בעשלאָסען בויען אַן'אַמוניציע-פאַבריק.

אויך אין ליטע ווערען די יודען אַרויסגעשטויסען פון זייערע ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס

קאָוונע. (יט"א) די קאָוונער „יודישע שטימע" טרעט שאַרף אַרויס געגען געוויסע מלוכה'שע געזעלשאַפטליכע קרייזען, וועלכע בעמיהען זיך אַרויסצושטויסען די יודען פון ליטע פון זייערע ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס. די צייטונג פאָדערט אויף די ליטווישע יודען זיך צו פעראייניגען און צו אָרגאַניזירען א ווירטשאַפטליכען און פּאָליטישען זעלבסטשוץ. עס דאַרף געפיהרט ווערען אַן'ענערגישער קאַמף געגען אַריבערוואַרפען אַלע שווערע שטייער-לאַסטען אויף דער יודישער בעפעלקערונג. אָהן אַן'ענערגישער פערטיידיגונג דראָהט דעם יודישען האַנדווערק און האַנדעל א פולשטענדיגע רואין.

ערדציטערניש אין אַרגענטינע

פאַריז, 14 (ספּ. טעל.)
אין דער שטאָט טוקומאַן אין אַרגענטינע איז פאָרגעקומען אַן'ערדציטערניש, צוליב וועלכער עטליכע הייזער זענען איינגעפאַלען. קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט נאָטירט געוואָרען.

אַרומענישער יוד וואָס היט אָפּ שבת,
האָט דערפאַר אַ פּראָצעס פאַר פיהרען פּרייזען-ספּעקולאַציע

בוקאַרעשט (י.ט.א.) די יודישע עפענטליכע מיינונג איז שטאַרק פאַראינטערעסירט מיט'ן אויסגאַנג פון אַ גאַנץ אויסטערלישען פּראָצעס, וואָס איז פערפיהרט געוואָרען געגען אַ יודישען קרעמער, וואָס אויס רעליגיעזע טעמים האַלט ער זיין געשעפט געשלאָסען אום שבת און ווערט דערפאַר שטעהען פאַרן געריכט אונטער דער אָנקלאַגע פון פיהרען א... פּרייזען-ספּעקולאַציע.

אין בערעשט (קרייז קאָוואַרלו) איז א געוויסען שבת געקומען אַן'אַרטיגעם ריכטער צום יודישען שוך-קרעמער לופו פיין און ביי איהם געפאָדערט צו פערקויפען איהם א פּאָר שיך. פיין האָט ערקלעהרט, אז שבת האַנדעלט ער נישט. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דאָס גאַנצע שטעטעל ווייסט, אַז פיין איז א רעליגיעזער יוד און עפענט נישט קיינמאָל זיין געשעפט שבת און יום-טוב, האָט דער ריכטער געגען איהם בעלאָזט צונויפשטעלען א פּראָטאָקאָל פאַר נישט וועלען פערקויפען קיין סחורה אויפ'ן סמך פון געזעץ וועגען פיהרען פּרייזען- און סחורה - ספּעקולאַציע. דאָס געזעץ זעהט פאָר תפיסה-שטראָף פון 3 ביז 9 חדשים און געלד-שטראָף פון 5 ביז 30 טויזענד לעי. די יודישע עפענטליכקייט איז געשפּאַנט איבער דעם אויסגאַנג פון דעם משונה'דיגען פּראָצעס.

געשטאָרבן דער געוו. פּרייסישער בילדונגס-מינ. פּראָפ. בעקער

בערלין (יט"א) אין עלטער פון 57 יאָהר איז געשטאָרבען אין בערלין דער בעדייטענדער איסלאַם-פאָרשער און געוו. פּרייסישער בילדונגס-מיניסטער פּראָפ. דר. היינריך בעקער. פּראָפ. בעקער האָט זיך אַקטיוו בעטייליגט אין דייטשען פּראָ-פּאַלעסטינא-קאָמיטעט פון ערשטען מאָמענט פון זיין גרינדונג און האָט זיך פריינדליך בעצויגען צו פּערס. יוד. אינסטיטוציעס און פּערזענליכקייטען. גאָר נישט לאַנג האָט פּראָפ. בעקער אויף אַ פערזאַמלונג פון הילפס-פעראיין זיך געטיילט מיט זיינע איינדרוקען פון אַ רייזע איבער אָריענט און א"י.

שטורמישע סצענעס אין דער דייטשער פאַרלאַמענט-קאָמיסיע
געשלעג צווישען היטלעריסטען און דער אָפּאָזיציע

בערלין, 14 (ספּ. טעל.) די היינטיגע זיצונג פון דער קאָמיסיע צו שיצען די רעכט פון רייכסטאַג איז געווען אַ זעהר שטורמישע. די היטלעריסטען האָבען איינגעאָרדנעט אַ קאַצען-מוזיק דעם פּאַרזיצער לעבע (סאָציאַליסט), זידלענדיג איהם און נישט דערלאָזענדיג צו עפענען די זיצונג. ווען לעבע האָט אַלץ נישט פערלאָזען זיין אָרט, איז צו איהם צוגעגאַנגען דער היטלעריסט פראַנק, איהם אַראָפּגעצויגען פון פרעזידענט-פּאָסטען און זיך אַליין דאָרט אַרויפגעזעצט. די גאַנצע אָפּאָזיציע, צוזאַמען מיט די קאָמוניסטען האָבען דאַן ביי גרויסע סקאַנדאַלען פערלאָזען די זיצונג. ביים אַרויסגעהען איז ווידער געקומען צו אַ געשלעג. די אָפּאָזיציאָנעלע פראַקציעס האָבען זיך געווענדעט מיט אַ פּראָטעסט צו הינדענבורגען און צום רייכסטאַג-פּרעזידענט געהרינג.

אַ באַרג פערשיט אַ שטעטעל
מיט 12 טויזענד איינוואוינער

בריסעל, 14 (ספּ. טעל.) דיט אַ רייה וואָכען געפינען זיך 12 טויזענד איינוואוינער פון דעם שטעטעל קוליע נעבען שאַ"ל-"זאַ און אַ רייה אַנדערע דערפלעך, אונטערען צייכען פון אַ קאַטאַסטראָפע, וואָס דראָהט מצד אַן'ערד-לאַווינע.

דער גרויסער ערד-באַרג, וואָס געפינט זיך נעבען דעם שטעטעל רוקט זיך אַראָפּ און אַ ליאַדע שעה וועט ער פערשיטען די שטאָט. עטליכע הונדערט סאַפּיאָרען בויען צעמענט'ענע פאַרקאַנס, כדי אָפּצוהאַלטען די שרעקליכע קאַטאַסטראָפע, עטליכע טויזענד איינוואוינער, וואָס וואוינען נאָהענט פון דער שטאָט זענען עוואַקואירט געוואָרען.

האַנדעלס-קאַמערען זאָגען זיך אַרוים
פאַר פערסירצען די אורלויבען פאַר אַרבייטער און אַנגעשטעלטע

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש)
היינט האָט דער פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערען איבערגעשיקט זיין מיינונג וועגען נאָוועלע צום פּראָיעקט וועגען אורלויבען אין האַנדעל און אינדוסטריע.

די האַנדעלס-קאַמערען האַלטען די רעגולאַציע פון דעם דאָזיגען פּראָיעקט פאַר זעהר וויכטיג, כדי צו ענטלאַסטען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען.

די האַנדעלס-קאַמערען האָבען זיך אויך אַרויסגעזאָגט געגען דעם פּראָיעקט צו פערזיכערען די אַרבייטער אויפ'ן פאַל פון עלטער.

לויה פון גראַף אַפּאָני

בודאַפּעשט, 14 (ספּ. טעל.) היינט איז אין בודאַפּעשט פאָרגעקומען די לויה פון דעם בעקאַנטען פּאָליטיקער, גראַף אַפּאָני. די לויה איז איינגעאָרדנעט געוואָרען אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה. אין דער פייערליכקייט האָט אָנטיילגענומען דער מלוכה-פּרעזידענט. די גאַנצע רעגירונג, דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס און אַן'אומצעהליגער עולם.

שוין ווידער נאָכדעם אין 5 טען ציהונגסטאָג איז געפאַלען דאָס געווינס

20.000 זל. אויף № 143682

ווי געוועהנליך אין דער בעריהמטער קאָלעקטור

ס. יאַטקאַ.

פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
פּאַביאַניץ, פּל. דאָמבר. 3

דאָס גליק איז שטענדיג מיט דיזער קאָלעקטור! אַט אין דער איצטיגער 4-טער קלאַס זענען געפאַלען די געווינסען: 20.000 זל.-נומ' 143682, 15.000 זל.-נומ' 143673, 5.000 זל.-נומ' 15015, פיל צו 2.000, 1 000 א.א.וו.

187

ציהונג פון מלוכה-לאָטעריע
4-טע קלאַס, 5-טער טאָג

Zł. 250.000 na nr. 136118
Zł. 100.000 na nr. 60649
Zł. 50.000 na nr. 12333
Zł. 20.000 na nr. 143682
Zł. 10.000 na n-ry: 45179 45578
Zł. 5.000 na nr. 60473
Zł. 2.000 na n-ry: 857 4510 16790 58035 69079 88983 96937 100380 132355
Zł. 1.000 na n-ry: 64782 71255 90887 107594 109405 125438 131277 136538 141816 142673
Zł. 500 na n-ry: 6477 26744 32652 45670 56432 107054 136506 137064 140437
Zł. 400 na n-ry: 2043 3358 11372 20563 32594 35385 52021 84150 89012 91290 111974 131314 136025 143985
Zł. 300 na n-ry: 4865 9984 11848 20150 21778 23278 26960 27086 28024 35326 396 738 39669 44270 46390 48897 56456 58358 59883 908 62167 64527 70505 943 71006 393 72835 75664 77457 79439 82379 84614 90350 92093 92554 910 108694 117008 120245 121721 123590 982 93080 96916 97015 99157 102124 127035 557 136090 138425 705 144075 481 147237

Premje (zł. 100.000 premij podzielonych zostanie między ponownie wygrywające losy, w zależności od ilości tychże. Wysokość poszczególnych premij ustalona zostanie po ciągnieniu 4 klasy).

N-ry: 94 431 2990 4908 5533 805 7270 278 842 8443 916 9589 11386 601 14999 18018 23264 24446 432 805 812 37450 37491 749 42385 423 45179 578 46084 177 436 47753 49637 50087 51235 52021 52043 522 53465 55090 55163 56006 634 57456 588083 371 59542 60688 61287 62015 429 690 759 85861 66074 71255 73815 74387 75664 7686577220 78419 80484 778 997 81294 82610 84337 82219 87901 90885 91119 93117 95184 558 746 96209 265 916 99489 100104 142 101564 104306 107946 09962 111383 420 112957 114005 881 116321 614 117076 119330 120660 121916 123353 127257 129763 130065 536 131259 135863 136090 112 961 994 137728 138186 662 142173 144388 145119 338 359 147709.

Po 250 zł. na N-ry:

48 87 298 638 888 943 1329 553 2054 120 52 56 245 420 292 651 768 3013 53 304 13 75 478 580 971 97 4322 24 40 59 408 93 506 25 79 99 628 5117 392 461 592 646 71 87 850 6119 340 450 714 62 934 68 7023 149 457 524 733 35 719 49 8385 672 712 68 808 65 982 9098 172 616 831 931 88.

10478 11418 551 719 45 12460 896 13969 14020 43 70 106 245 63 337 411 554 97 971 15034 187 22 354 482 706 16006 372 407 603 17021 187 224 25 305 610 767 874 99 18303 9 527 32 601 726 19037 47 424 539.

20333 50 498 21142 850 944 22115 327 447 527 56 718 958 23055 143 208 409 58 728 24135 227 80 343 507 12 33 25127 32 39 61 423 575 699 728 807 11 15 26006 37 194 328 91 787 842 92 959 60 27038 316 86 612 64 722 53 80 871 28146 603 87 817 29220 546 638 811 61 65.

30650 717 38 31079 556 724 820 32084 102 301 581 622 77 855 77 33074 107 487 578 747 871 955 79 84 36022 146 215 79 619 874 955 37032 74 145 332 39 472 38352 66 542 60 69 605 818 38 81 39001 62 210 50 411.

40018 58 374 608 75 918 83 41054 251 682 942 42074 468 607 67 727 923 43640 763 836 44266 33173 291 628 83 729 860 76 904 45139 74 329 451 506 912 46210 619 914 19 47479 596 604 784 994 48499 821 956 86 49131 622 720.

50097 213 78 51049 487 661 52278 367 604 91 768 904 53230 427 551 696 746 68 54144 220 585 748 837 90 55093 207 308 555 698 715 818 973 56114 20 82 289 398 479 531 683 747 890 57108 225 335 495 583 783 58329 422 546 81 59062 77 154 65 409 13 872 907 50.

60115 86 764 918 64 61045 74 335 80 441 545 697 738 62 73 62200 454 616 47 66 728 835 921 63118 32 324 633 64000 273 680 715 18 78 65036 125 50 73 271 319 96 551 709 89 874 66047 249 58 609 820 908 17 67077 171 252 64 82 610 966 68069 293 398 502 28 629 62 903 6 69077 98 277 874 956.

70377 482 769 992 71163 267 479 671 806 72296 407 614 782 857 909 30 70 377 461 655 768 74176 94 291 398 541 606 64 774 75106 236 329 622 74 756 76034 128 252 819 55 71 77117 208 386 408 534 684 733 927 78077 228 344 544 851 59 949 79132 62 306 447 544 692 805 88.

80195 354 493 943 81212 510 876 82233 321 904 83075 738 984 84286 343 447 55 587 85121 353 67 434 619 721 969 86565 602 31 50 65 71 742 917 98 87209 35 341 461 602 88184 646 89073 94 222 359 635 760.

90115 307 852 91035 38 328 519 612 862 900 92211 305 813 45 49 59 93004 10 122 453 73 558 641 767 836 94077 120 89 426 572 75 79 92397 401 88 503 10 834 77 906 54 98025 69 172 224 577 714 807 916 22 99026 396 672 77 717.

100036 90 160 98 465 539 602 345 57 101277 800 102398 426 525 706 50 94 103256 425 539 672 104168 569 70 74 712 46 838 966 105104 325 50 586 106064 374 468 547 612 73 700 34 950 107059 102 379 725 628 95 748 80 86 836 108104 48 286 465 770 77 91 890 941 109079 171 485 609 83 951.

110476 535 44 689 808 939 64 79 111269 319 95 436 75 509 617 30 728 57 98 112006 68 132 323 84 539 85 957 113024 696 98 724 818 114035 115 705 82 93 115036 185 205 404 39 842 925 43 86 116246 611 17 462 802 58 117060 120 31 73 222 331 71 418 21 58 640 935 118128 311 14 417 20 555 70 95 736 824 942 73 119020 251 381 492 603 30 49 55 757.

120625 809 949 66 121004 61 184 277 376 461 99 688 903 122012 162 99 213 430 539 669 76 712 35 861 921 50 123066 126 258 358 252 678 760 73 856 930 124228 320 474 502 57 81 680 83 954 125007 31 48 159 69 203 548 603 684 703 126177 277 99 506 57 61 686 858 127025 251 426 60 913 34 128242 412 14 95 792 931 129617 55 61.

130009 41 95 154 209 516 638 773 131022 38 396 461 737 86 93 835 132026 30 144 501 42 695 133061 256 360 924 99 134156 97 229 45 426 236 91 723 88 802 952 59 135185 221 427 587 644 954 136137 254 68 534 939 137269 79 407 518 55 138167 250 385 468 685 897 909 18 138117 318 496 536 637 759 60 69 949

140042 226 447 526 648 91 812 929 141165 385 503 15 775 142089 128 349 435 793 837 45 907 28 143012 132 639 820 41 90 144074 32 329 455 596 910 92 145189 478 854 79 146143 327

לאָדז, 15 פעברואַר 1933

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 15 פעברואַר 1933

דער רעצעפּט
איז נישט געגעבען געוואָרען

די רעדע פון דעפּ. ראַטנשטרייך אין סיים איז געווען א געוואַלדיגער „זשאַקוז" (איך בעשולדיג) קעגען דער פוילישער געזעלשאַפט און רעגירונג.

בלויז 15 פּראָצ. פערדינען נאָך זייער מינימום־עקזיסטענץ (דערין דאַרפען אויך אריינגערעכענט ווערען די ווייניגע, וואָס זענען רייך אָדער פערמעגליך), אַקעגען־זשע פערציינען 30 פּראָצענט לחלוטין גאָרנישט און די איבעריגע גרויזע העלפט (55 פּראָצ.) פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען פערדינען ווייניגער, ווי זיי דאַרפען. דאָס איז אַ שרעקליכער בילד פון פּאופּעריזאַציע.

70 גראשען א טאָג איז שוין א גוטע פרנסה. די ווילנער יודישע מאַסען חלומען שוין אַפילו נישט וועגען א 20־זלאָטיגען חודש־פערדינסט.

דאָס זענען ווערטער, וואָס שלאָגען ווי א האַמער!

דער גאַנצער בילד, וואָס דעפּ. ראַטנשטרייך האָט געמאָלט, דערמאָנט די היסטאָרישע רעדעס פון מאקס נאָרדוי אויף די ערשטע ציוניסטישע קאָנגרעסען, וועלכע האָבען אויפגעוועקט די וועלט מיט זייער שטאַרקייט.

און בעת נאָרדוי האָט גערעדט צום געוויסען פון עפּעס אַנ׳אייראָפּע, וואָס קיינער ווייסט נישט איהר אַדרעס, און דער כוח פון זיין ווירקונג איז בעשטאַנען דער עיקר אין דער רעטאָריק, אין דער בילדלעכקייט פון זיינע שילדערונגען, האָט דעפּ. ראַטענשטרייך געהאַט א געוויסען אַדרעס פון דער פוילישער רעגירונג, און ער האָט פערשפּאָרט זוכען פאַרבען פאַר זיין געמעל, ווייל דאָס לעבען, די ווירקליכקייט האָט איהם אונטערגערוקט די שוואַרצסטע פאַרבען פאַר זיין פּענזעל.

מ'דערציילט, אַז אַ סך פוילישע דעפּוטאַטען זענען אויפגעציטערט געוואָרען פון די מאַווימדיגע בילדער און אַנדערע האָבען געפרעגט דעם רעדנער ווען ער איז אַראָב פון דער טריבונע: צי אַלץ, וואָס ער האָט דאָ דערציילט, איז טאַקע אמת?

און דאָך האָבען מיר א געפיהל, ווי אין ראַטענשטרייכס רעדע איז נאָך נישט אַלץ דערזאָגט געוואָרען. וואָרום ס'איז דאָך נאָך נישט גענוג, וואָס מ'ווייזט אָן דעם כאַראַקטער פון אַ קרענק, וואָס מ'געפינט אַפילו די סיבות איהרע; מ'מוז דאָך אויך אָנווייזען, ווי אַזוי איהר צו היילען.

ווען מאַקס נאָרדוי האָט געדונערט וועגען דער יודען־נויט, האָט ער גלייך אויפ'ן שטעל אָנגעוויזען דעם וועג, ווי אַזוי איהר אויסצומיידען: דורך אַריבערפיהרען יודען קיין ארץ ישראל. דאָס איז געווען זיין גלויבען.

אָבער ווען א יודישער שליח־צבור קומט מיט אונזערע טענות צו דער פוילישער רעגירונג, קען ער דאָך אויפ'ן דאָזיגען רעצעפּט נישט אָנווייזען. קודם כל ווייזט אונזער רעגירונג אַרויס גרויסע סימפּאַטיעס פאַר א"י, האָט אַפילו פערבונדען אַנ׳אָפיציעלען קאָנטאַקט מיט'ן דאָרטיגען יונגען ישוב. דער עיקר אָבער איז עס דאָך אונזער אַנ׳איצטיגער ענין, און מיר ווייסען שוין גאַנץ גענוי, אַז ווי גוט ס'זאָלען נישט זיין די רעזולטאַטען, — קיין רעצעפּט אויף דער שרעקליכער קרענק, וואָס דעפּ. ראַטענשטרייך האָט אַזוי מייסטערהאַפט געשילדערט, גיט עס נישט. פון דער פוילישער רעגירונג פערלאַנגען מיר, אַז זי זאָל אונז היילען אין די גרענעצען פון פוילען, זי זאָל אָפּהאַלטען דעם „חרב המשחית", וואָס פערטיליגט אונז מיט אַנ׳אומגעהייערען אימפּעט.

איז דאָך צאָך ווייניג, וואָס מ'בעווייזט, אַז די רעגירונג האָט פאַר אונז גאָרנישט געטאָן, מ'דאַרף דאָך בפירוש אָנווייזען, וואָס זי האָט צו טאָן, ווי אַזוי זי קען און מוז היילען.

מיר האָבען שוין בעמערקט וועגען דער אומגעלומפּערטער פּראַזע פונ'ם יודישען בעבערעפּוטאַט, ווישליצקי, אַז די רעגירונג טוט פאַר אונז אַלץ, וואָס זי קען. נאָך אַזאַ מין אַטעסטאַציע פאַר'ן סאַנאַציע־רעזשים, קענען מיר מיט פולען מויל פעסטשטעלען, אַז אויף די דאָזיגע דעפּוטאַטען קענען מיר קיין האָפענונג נישט לייגען, ווייל זיי פערטיידיגען אונז נישט.

און דאָך שפּאָרט פון זיי אַמאָל אַרויס אַ ניכטערער וואָרט, וואָס וואָלט געקענט מאַכען דעם געהעריגען רושם, ווען ער וואָלט געשטאַמט פון אַ ריינערען, אויפריכטיגערען קוואַל.

אָט האָבען מיר אָנומעלט זיך אָפּגעשטעלט אויף אַ פראַזע פון הרב לעווין, אַז „מיר וועלען פונדאַנען נישט אַוועקגיין" און מיר האָבען אָנגעוויזען, אַז גראַד די דאָזיגע עטליכע ווערטער וואָלט מען געדאַרפט אריינקלאַפּען אין די מוחות פון דער פוילישער געזעלשאַפט.

און איצט האָט דער בעבעדעפּוטאַט יע"ע א זאָג געטאָן. „מ'דאַרף בעשיצען יודען אויף ע"ד". דאָס איז ווידער א פּאָזיטיווע און ענטשיידענדע וואָרט, וואָס צילט אין פּינטעל.

אוודאי איז דאָס נישט דער גאַנצער רעצעפּט, אַפילו נישט דער גרעסטער טייל פון איהם. דער עיקר איז אָפּשאַפען די פּאַקטישע געטאָ, אָנגעמען יודען פאַר בעאַמטע, גרויסע און קליינע, אַריינלאָזען יודען אין דער אינדוסטריע און קודם כל נישט אונטערשוועכען די פּאָזיציעס, אויף וועלכע מיר האַלטען זיך נאָך, נישט חרוב מאַכען דעם יודישען מסחר און דעם יודישען האַנטווערק, נישט דערשטיקען יודען מיט'ן געוואַלדיגען שטייער־שרויף.

אָבער דאָך, ווען מ'מאַכט מעגליך פאַר די צעהן טויזענד יודישע פאַמיליעס, צו בעזעצען זיך אויף פרייע ערד אין פוילען, וואָלט עס געווען א קאָנטיגע רפואה פאַר אונזער קרענק. און ס'איז בשום אופן נישט פערשטענדליך, פאַרוואָס די רעגירונג בעמט זיך נישט דערצו.

אין אַמעריקע גייט איצט, צוליב'ן קריזיס, ביי יודען אַ גרויסע בעוועגונג, צו בעזעצען זיך אויף ערד, און די רעגירונג קומט ענטקעגען. פאַרוואָס זאָל עס פוילען נישט טאָן?

אָט דערויף האָט געדאַרפט אויפמערקזאַם מאַכען דעפּ. ראַטענשטרייך, וועלכער וויל דאָך זיין דער אמתער יודישער שליח־צבור.

נאָכ'ן שילדערען בלויז אונזער שרעקליכע נויט האָט ער נאָך זיין גאַנצע אויפגאַבע נישט פערווירקליכט.

פּ. ס.

דאָס, וואָס ס'קאָן זיך ערלויבען אַ מיטינג־רעדנער טאָר זיך נישט ערלויבען אַ פיהרער פון אַ מלוכה
דייטשלאַנד קומט מיטגעפיהל, וואָס בראש פון דער מלוכה שטייט אַ פּאָליטישער אַנאַלפאַבעט

אין איין ציימונגס־אינטערוויאו אַרויסרוקען אַזעלכע פאָדערונגען, ווי אָפּגעבען פּאָמערן, צוריקגעבען די קאָלאָניעס, ענטוואָפענען פראַנקרייך — דאָס קאָן אַנ׳אַגיטאַטאָר פון ספּאָרט־פּאַלאַסט, אָבער נישט קיין פעראַנטוואָרטליכער קאַנצלער פון אַ גרויסער מלוכה. אַזוי שרייבט וועגען דעם סענסאַציאָנעלען אינטערוויאו פון היטלער'ן דער אָרגאַן פון רעגירונגס־לאַגער אין פוילען, די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ".

עס ווייזט אויס, אַז היטלער גיט זיך נישט אָפּ קיין רעכענונג וועגען דעם, אַז די קראַפט פון דער רעדנער־קונסט איז נישט נאָר נישט אַלמעכטיג, נאָר ברענגט אַפילו נישט שטענדיג די זעלבע עפעקטען. רעדען פון די שפּאַלטען פון אַנ׳ענגלישער ציימונג דאָסזעלבע, וואָס מען רעדט פון דער טריבונע פון ספּאָרט־פּאַלאַסט — דאָס הייסט דערגרייכען גראָד פערקעהרטע רעזולטאַטען. דאָס, וואָס וועט ביי אַ המון אויפגערייצטע בערלינער בעגעגענען ביי־פאַל, דאָס וועט נישט אַרויסרופען קיין ענטוזיאַזם און קיין התלהבות ביי די אייראָפּעער בכלל. דער אַגיטאַטאָר היטלער וואָלט לייכט זיך געקענט איבערצייגען, ווי ווייט זיינע ווערטער, וועלכע קלינגען מאַגיש אין בערלין, קענען ווערען אונגעשיקט ענגיץ אַנדערש. ווען ער וואָלט זיין „דייטשע פּרעדיגט" געפּרובט ווידערהאָלען אין אַ שטעטעל פון פּאָמערן, וואו עס וואוינען לויט זיין מיינונג בלויז דייטשען. ווען ער וואָלט נישט געקומען אויף זיין אַרויסטריט אין דער בעגלייטונג פון אַ געהעריגער פּאָליציי־אָבטיילונג, וואָלט ער זיכער גאַנצערהייט נישט אַרויסגעטראָגען זיינע איבערצייגונגען פון די הענד פון דער בעפעלקערונג, וואָס „בענקט" אַזוי נאָך איהם.

דערפאַר מוזען מיר דעם אַרויסטריט פון קאַנצלער היטלער (נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ער איז קאַנצלער פון אַ מלוכה, וואָס פערדינט אַכטונג צוליב פיל טעמים) האַלטען פאַר חוזק. אַ חוזק פון קאַנצלער־אַמט און אַ חוזק פון דער דייטשער מלוכה. אין אַ געוויסער מאָס איז דאָס אויך אַ חוזק פון אייראָפּע. רעדען אָפען פאַר דער וועלט וועגען אַזאַ אונזין, אַז פּאָמערן איז דייטשיש — דערויף קאָן זיך ערלויבען אָדער אַ קורצזיכטיגער ציניקער, וועלכער מיינט, אַז מען וועט קאָנען איינרעדען דער וועלט, אַז שוואַרץ איז ווייס און פערקעהרט, אָדער אַנ׳איינפאַכער אַנאַלפאַבעט, וועלכער קען נישט דעם ענין, וועגען וועלכען ער רעדט.

די ציימונג שטעלט דאָן די פראַגע, צו וועלכער קאַטעגאָריע מענשען געהערט היטלער: צו דער קאַטעגאָריע פון די, וואָס נאַרען אָפּ אַנדערע, אָדער צו דער קאַטעגאָריע פון די, וועלכע זענען אַליין אָפּגענאַרט. ווייל מען האָט אַזוי לאַנג איינגערעדט, אַז פּאָמערן איז בעוואוינט דורך מיליאָנען נישט עקזיסטירענדיגע דייטשען. אַז אַנדערע מיליאָנען דייטשען, וועלכע עקזיסטירען יאָ, האָבען אָנגעהויבען אין דעם צו גלויבען. אָבער פאַר'ן אינטערנאַציאָנאַלען פאָרום האָט נאָך דערווייל קיין שום דייטשער פּאָליטיקער דעם דאָזיגען אַרגומענט נישט פאָרגעבראַכט, ווייל יעדער האָט געוואוסט, אַז עס איז פיל לייכטער אָפּצונאַרען די אייגענע לאַנדסלייט, איידער די אָביעקטיווע אויסלענדער. היטלער האָט געפּרובט אַריינפאָהרען אין אינטערנאַציאָנאַלען לעבען מיט אָט דעם שקר.

די ציימונג האַלט, אַז מען דאַרף אויסדריקען מיטגעפיהל דער דייטשער מלוכה, וואו דער מלוכה־רודער איז איבערגעגאַנגען אין די הענד פון מענשען, וואָס זייער גייסטיגער בעגאַוש שטייגט נישט איבער די ראַהמען פון דער וואַהל־ליטעראַטור. דאָס, וואָס עס טוט זיך אין דייטשלאַנד, פערענדיגט דאָס בלאַט פון דער רעגירונג, איז נישט מעהר ווי אַ פּסיכאָז, און געגען אַזאַ פּסיכאָז מוז מען אָננעהמען אַלע פאָרזיכטיגקייטס־מיטלען, וועלכע וועלען זיכער נישט בעשטעה'ען אין... פלוידערייען.

צי וועט קומען צו א געמיינזאַמען פראָנט צווישען די קאָמוניסטען און סאָציאַל־דעמאָקראַטען?
צווישען די אַרבייטער־מאַסען איז דער דראַנג צו איינהייטליכקייט זעהר שטאַרק

די וואַהלען צום רייכסטאַג אין דייטשלאַנד דערנעהנטערט זיך, די וואַהלען קומען פאַר דעם פינפטען מערץ. עס ווערט דעריבער אַלץ מעהר אַקטועל די פראַגע וועגען אַ געמיינזאַמען פראָנט צווישען דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע און די קאָמוניסטען אין דייטשלאַנד.

אין דער לעצטער ריזיגער דעמאָנסטראַציע, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורך די סאָציאַליסטען אין בערלין, האָבען אויך אָנטייל גענומען מיט זייערע פאָהנער גרויסע אָפּטיילונגען פון קאָמוניסטען און דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט טאָרגלער האָט אַפילו געוואָלט אָדורכלייענען אַ דעקלאַראַציע, אָבער ער האָט דאָס וואָרט נישט בעקומען. די קאָמוניסטישע פּרעסע האָט איצט פערעפענטליכט די דאָזיגע דעקלאַראַציע. זי ענטהאַלט אַנ׳אָפּעל פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אויפ'ן אַדרעס פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען צו שאַפען אַנ׳איינהייטליכען פראָנט פון ביידע פּאַרטייען און צו בילדען געמיינזאַמע קאַמפּס־אָרגאַנען אין די פאַבריקען און אַרבייטס־ווערקשטעלען.

די סאָציאַליסטישע פּרעסע פון איהר זייט ווייזט אָן, אַז טאָרגלער'ן האָט מען דערפאַר נישט געלאָזט לייענען זיין דעקלאַראַציע, כדי נישט צו געבען דער פּאָליציי אַ געלעגענהייט פונאַנדערצוטרייבען די דעמאָנסטראַציע, אויך דערפאַר, ווייל די דעקלאַראַציע האָט ענטהאַלטען איינציגע אַנזינקטליכקייטען. עס איז אַ שטייגער נישט אמת, אַז די קאָמוניסטען זאָלען אַמאָל געזאָלט האָבען אַנ׳ערנסטען מיין זיך צו פערשטענדיגען מיט דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע. פערקעהרט, זיי האָבען זיך שטענדיג געהאַלטען ביים געדאַנק, אַז די סאָציאַל־דעמאָקראַטיע איז דער גרעסטער שונא און דעריבער האָבען זיי שטענדיג ליידענשאַפטליך בעקעמפט די סאָציאַליסטישע פּאַרטיי און די סאָציאַליסטישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען.

ווי מיר זעהען, איילען זיך נאָך נישט די פיהרער פון ביידע פּאַרטייען צו שאַפען אַ געמיינזאַמען פראָנט געגען פאַשיזם, הגם אין אַרבייטער־קלאַס גופא הערשט אַ זעהר שטאַרקע טענדענץ צו פערשטענדיגונג און די דאָזיגע שטרעבונג וועט צווינגען די לייטענדע אינסטאַנצען צו שאַפען דעם איינהייטליכען פראָנט.

דערווייל איז געשאַפען געוואָרען אַ טעכנישער בלאָק צווישען דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע און דער דייטשער שטאַאַטס־פּאַרטיי. די שטאַאַטס־פּאַרטיי האָט זיך ביי די פריהערדיגע וואַהלען עטליכע מאָל געווענדעט צו דער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע מיט'ן פאָרשלאַג צו שאַפען אַזאַ טעכנישען בלאָק. אָבער די סאָציאַל־דעמאָקראַטיע פלעגט די דאָזיגע פאָרשלאַגען אַלע מאָל אָפּוואַרפען. דער רעזולטאַט דערפון איז געווען דער, וואָס עטליכע דעמאָקראַטישע מאַנדאַטען זענען פערלוירען געגאַנגען. איצט האַלט די סאָציאַל־דעמאָקראַטיע, אַז אַפילו דער בעשיידענסטער פאַרבינדעטער איז אין קאַמף געגען היטלעריזם געוואונשען און האָט געשלאָסען אַ וואַהל־בלאָק מיט די רעשטלעך פון דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי, וועלכע איז אַמאָל געווען זעהר שטאַרק און איז שפּעטער איינגאַנצען געפאַלען.

אויך פון רעכטס איז געגעבען געוואָרען דער פּאַראָל צו קאָנצענטרירען אַלע כוחות און צו שאַפען אַנ׳איינהייטליכען פראָנט. די איניציאַטיווע דערצו האָט אונטערגענומען דער וויצע־קאַנצלער פאָן־פּאַפּען, וועלכער וויל שאַפען אַנ׳איינהייטליכען בלאָק, וואָס זאָל בעשטעהען פון די היטלעראַווצעס, דייטש־נאַציאָנאַלע, שטאַלהעלם, דייטשע פאָלקס־פּאַרטיי און עטליכע קליינע אַגראַר־גרופּעס.

„פערגיפטען" טאַקע יודען די פוילישע נשמות?
די מעשה מיט דער „פערגיפטונג" איז נישט מעהר ווי א בלאָף
נישט יודען, נאָר 100־פּראָצענטיגע אַריער

„וויאַדאָמאָשטשי ליטעראַצקיע" זענען ביים היינטיגען טאָג דער פיהרענדער אָרגאַן פון דער ליבעראַלער פוילישער אינטעליגענץ. דאָס בלאַט בעגניגענט זיך נישט מיט אויסשליסליך ליטעראַרישע פּראָבלעמען, עס האָט פערברייטערט דעם קרייז פון דער פּראָבלעמאַטיזירונג און גיט אָפּ פיל פּלאַץ פאַר געזעלשאַפטליכע און אַפילו פּאָליטישע פראַגען. דאָס בלאַט פערטרעט דעם פוילישען פּאַציפיזם און הומאַניטאַריזם, קעמפט געגען קלער,

געגען די קאָנווענציאָנעלע ליגענס פון דער געזעלשאַפט א. א. וו. דאָס איז גענוג, אַז פון דער ענדעקישער זייט זאָל מען די „וויאַד. ליטער." „פערשרייען" אַלס יודישע אונטערנעהמונג, וואָס האָט דעם ציל „צו פערסמ'ען דאָס גייסטיגע לעבען פון פוילישען פאָלק".

קומט אָבער דער פעליעטאָניסט פון ווילנער מאָנאַרכיסטיש־סאַנאַטאָרישען „סלאָוואָ" און דעקט אויף דעם אמת, אַז די מעשה מיט דער יודישקייט פון „וויאַד. ליטער." איז מעהר ווי איבערטריבען, ווייל ווער זענען עס די יודען פון דעם דאָזיגען בלאַט? מ'קען זיי איבערצעהלען אויף די פינגער: גרידזעווסקי, דער רעדאַקטאָר, אַנטאָני סלאָנימסקי, אירענאַ קשיוויצקאַ, סטערלינג און טובים, אַלס נישט שטענדיגע מיטאַרבייטער. אַלע איבעריגע אָנגעזעהענסטע מיטאַרבייטער זענען ריינע הונדערט־פּראָצענטיגע גויים: באָי־זשעלענסקי, סקיווסקי (אַ גלויביגער קאַטוילישער שריפטשטעלער), האָלקאַ־לאַסקאָווסקי, וואַסילעווסקי, טשאַפּסקאַ, מיכאַל כאָראָמאַנסקי, מאַריאַ מילקעוויטש, איוואַשקעוויטש, איזשיקאָווסקי, סקאָטשילאַס, יאַסנאָרזשעווסקאַ; עס זענען געווען ציטען ווען אין דעם בלאַט האָט געשריבען אַפילו נישט קיין אַנדערער, ווי דער גרויסער אַדאָלף אַליין (נאָוואַטשינסקי).

צו דער דאָזיגער ענטפּלעקונג פון ווילנער סאַנאַציע־בלאַט קומט נאָך רעדאַקטאָר ד"ר בערקעלהאַמער פון „נאָווי דזיענניק" און שטעלט אַ רייה ווייטערדיגע פראַגעס. גוט, און אַז עס זענען שוין פערהאַן אין די „וויאַד." עטליכע יודען, דאַרף מען נאָך אויך געבען אַ קוק וואָסערע יודען דאָס זענען, און ער אַנאַליזירט די יודישקייט פון די „וויאַדאָמאָשטשי"־מיטאַרבייטער, זייערע איינפלוסען און די מאָס, אין וועלכער זיי „פערגיפטען דעם גייסט פון פוילישען פאָלק".

אַלזאָ, דער ערשטער, דער רעדאַקטאָר פון בלאַט, גרידזעווסקי (זיין ריכטיגער נאָמען איז גריצהענדלער), ער אַליין שרייבט נישט אַזוי, אַז ער פערגיפטעט נישט קיין נשמות.

מיר ווייסען נישט, שרייבט ד"ר בערקעלהאַמער, ווי עס זעהט אויס די יודישקייט פון ה' גרידזעווסקי, פון קזשיוויצקאַ און פון סטערלינג'ן.

(ווייטער זעה פ־טע זייט)

די שרעקליכע נויט אין ניו־יאָרק

האָט אַרויסגעטריבן טויזענטער פרויען אין די גאַסען

צוליב דעם ביטערן קריזיס האָט מען אָנגעהויבען אין די גאַסען פון ניו־יאָרק זעהען סצענעס, וואָס מען האָט שוין נישט געזעהען אין פערלויף פון די לעצטע פינף און צוואַנציג יאָהר. עס זע־נען דאָ טיילען פון שטאָט, וואו מענער ווערען אָפגעשטעלט פון פרויען און אפילו פון גאָר יונגע מיידלעך, מאַנכע פון זיי ערקלערן, אַז זיי האָבען דער ביליגע צימערן וואוהין זיי לאָדען די מענער צו זיך אַלס געסט און אַנדערע ווידער זאָגן גלייך אויפ׳ן אָרט אַז זיי זענען אין אַ געדריקטער עקאָנאָ־מישער לאַגע און זיי ווילען אַז די מענער זאָלען זיי בעגלייטען אין אַ רעסטאָראַן און סתם זיך מיט זיי בעהנטער בעקענען.

עס האָט שוין דערגרייכט אַזאַ צושטאַנד אַז מיידלעך אָדער פרויען וועלען אָפּשטעלען מענער אָ־דער פרויען אין גאַס און זיי בעטען פאַר אַ ניקעל מיט וואָס צו קויפען אַ גלאָז קאַפע. געוויס קאָנען זיי געהן אין די ספּעציעלע קאַפע און ברויט־פלעצער, וואָס די פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפטען האָבען אין איינציגע טיילען פון שטאָט. אָבער זיי שעהמען זיך. מען דאַרף דאָרט שטעהן אין אַ רייה.

מען שלעפּט איינפאַך בײַם אַרבל. מען גייט אייך נאָך. ווען איהר ווילט אַוועקגעהן, מען קריכט אַריבער די גאַס ווען מען זעהט אַז איהר ווילט געהן אויף דער אַנדערער זייט טראָטואַר.

דער פאַקט איז, אַז אָפענע פּראָסטיטוציע אַלס אַזאַ, איז געווען נישט בעמערקבאַר אין ניו־יאָרק ביז דער קריזיס האָט זיך אויסגעשפּרייט.

אַפילו אין די סאַמע אָרימסטע טיילען פון שטאָט האָט מען אויך נישט געוואוסט פון קיין פּראָ־סטיטוציע, אויב עס איז וואו עס איז געווען אַ פּראָפעסיאָנעלע אויסגעלאַסענע פרוי, האָט זי איה־רע געשעפטען געפיהרט אַזוי בעהאַלטען אַז אפילו איהר שכנה האָט פון דעם נישט געוואוסט, איך האָב אַמאָל גערעדט מיט געהיים־פּאָליציסטען און זיי געפרעגט, צי עס זענען אויף דער איסט־סייד אינ־גאַנצען נישטאָ מעהר קיין אויסגעלאַסענע פרויען וואָס מאַכען אַ לעבען פון שאַנד, זיי האָבען ער־קלערט, אַז זיי ווייסען נישט פון אַזעלכע.

און איצט איז געוואָרן אַנ׳איבערקעהרעניש אַפילו אויף צווייטע עוועניו, וואו עס איז אַזוי העל און ליכטיג, ווערט מען „בעגעגענט" פון פרויען וועלכע לאַדען אייך איין העפליך צו געהן שפּאַ־צירן מיט זיי. נאָך מעהר, עס זענען שוין צוגע־קומען די אַמאָליגע פרויען־מעקלערקעס, אין געווי־סע רעסטאָראַנען זיצען פרויען שעהן געקליידעטע, זיי קומען אַריין אין די רעסטאָראַנען יעדע נאַכט. בעקענען זיך מיט די שטענדיגע געסט, וואָס קומען אַהין, און זיי זענען די בעשטעלערינס פאַר פּראָפעס־סיאָנעלע מיידלעך, די פּרייזען זענען אויך קריזיס־פּרייזען. מען פערלאַנגט פינף דאָלאַר און מען געהט איין אויף צוויי דאָלאַר, מען דאַרף האָבען אין זינען אַז די מעקלערקעס קריגען פופציג פּראָ־צענט פון די קונים, וועלכע זיי בעזאָרגען פאַר אַ מיידעל. די מעקלערקעס זענען וויכטיג, ווייל — און דאָס איז דאָס טראַגישסטע — אַ סך פון די מיידלעך זענען אָנשטענדיגע קינדער און זיי האָבען מורא זיך צו ווייזען אין גאַס אַליין, טאָמער וועט טאַטע־מאַמע זיך דערוויסען, אָדער טאָמער וועלען זיך גוטע פריינד אָדער בעקאַנטע דערוויסען דער־פון. פיהרען זיי זיך דעריבער אויף אין גאַס, ווען זיי געהען אַרויס, ווי די ערליכסטע קינדער און, קיינער קען אויף זיי קיין חשד נישט האָבען וועגען וואָס זיי פיהרען, ווייל נאָר אַזעלכע, וואָס ווערען

(בריף פון ניו־יאָרק)

צוגעשיקט פון די מעקלערקעס ווערען אויפגענומען פון זיי.

פּאָליציי ווייסט דערפון, אָבער ערשטענס איז זי געזעצליך הילפלאָז אין אַזעלכע פעלען און צוויי־טענס האָט זי סתם קיין חשק נישט זיך צו מישען אין אַזעלכע ענינים.

אין די האָטעלען פון ניו־יאָרק איז אויך גע־וואָרן גאָר אַנ׳אַנדער וועלט, מיר פערזענליך איז אויסגעקומען צו זיין הונדערטער מאָל אין פערשידע־נע האָטעלען פון ניו־יאָרק אין פערשידענע צייטען מיט יאָהרען צוריק און איך האָב קיינמאָל נישט גע־האַט בעמערקט אַז פרויען זאָלען אָפּשטעלען מענער. מיט אַ קורצער צייט צוריק בין איך אַרויס פון אַ באַנקעט אין אַ בעוואוסטען האָטעל אויף בראָדוויי. איך בין געשטאַנען און געוואַרט מיט צוויי שריפט־שטעלער און אַ שטאָט־בעאַמטען, באַלד האָבען זיך בעוויזען צוויי פרויען און גאַנץ פריי געמאַכט אַ פאָרשלאַג, אַז מיר זאָלען מיט זיי געהן אין זיי־ערע וואוינונגען.

מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק בין איך געווען אין אַ זעהר אַריסטאָקראַטישען האָטעל אויף מעדיסאָן עוועניו אין די פערציגער גאַסען. אַ זייגער צוועלף בין איך אַרויס פון דעם באַנקעט־זאַל און אַרונטער אין גאַס. דורכגעהענדיג בין איך אָפּגעשטעלט גע־וואָרען פון אַ פרוי מיט די ווערטער: „זייט אַ דזשענטעלמען און געהט מיט מיר אויס היינט בייר־נאַכט, איך האָב נאָך היינטיגען אָווענד גאָרנישט געגעסען".

כמעט אַלע פון די דאָזיגע פרויען זענען זעהר רייך געקליידעט און איינציגע פון זיי האָבען געהאַט קאָסטבאַרע מאַנטלען אויף זיך. איינע האָט אַפילו געהאַט אַ ווייסען „הערמעלין" מאַנטעל, די זאַך איז פאַר מיר קלאָר. דאָס זענען די אמת׳ע אומגליקליכע קרבנות פון קריזיס. דאָס זענען די וואָס האָבען געהאַט פון פויגעל־מילך אין די גוטע צייטען, ווען אַ גרויסער פּראָצענט פון די רייכע געשעפטסלייט אין ניו־יאָרק האָבען געהאַט זייערע בעהאַלטענע „גן־עדן׳לעך", אָט אין יענע צייטען האָבען זיי פאַר די געליבטע געקויפט די קאָסטבאַרסטע פוטערנע מאַנטלען און די פיינסטע צירונג און טהייערסטע קליידער. די קליידער האָבען זיי נאָך. די מעבעל האָבען זיי שוין פערקויפט און אָפּגעזאָגט אַ היימע צי מערלעך פאַר זיך, כדי צו בעטרייבען זייער איצ־טיגע געשעפטען..

אַ בעקאַנטער ריכטער אין ניו־יאָרק האָט מיר דערצעהלט די פאָלגענדע געשיכטע:

„אין מיין געריכט איז געבראַכט געוואָרען אַ זעהר שעהן געקליידעטע פרוי אויף דער קלאַגע פון פּראָסטיטוציע, זי האָט זיך אַזוי בענומען אין גע־ריכט אַז נישט ווילענדיג האָב איך איהר אויף אַ ציניש׳ן אופן אַ פראַגע געטהון: ווי געהען אייך די געשעפטען? די פרוי האָט כמעט מיט אַ וואולגאַרען טאָן געענטפערט: די געשעפטען וואָלטען געגאַנגען גלענצענד, ווען מען זאָל קאָנען אָננעהמען אַ גע־זעץ געגען די אַרבייטסלאָזע ביזנעס־מיידלעך. זיי האָבען איינפאַך רואינירט אונזער ביזנעס, שווער מיט זיי צו קאָנקורירען, ווייל ערשטענס זענען זיי אַ סך יונגער און צווייטענס האָבען זיי אַראָפּגעלאָזען די פּרייזען".

דערזעלבער ריכטער האָט מיר דערצעהלט אַז עס ווערען אַרעסטירט יונגע קינדער אויף דער קלאַ־גע פון פּראָסטיטוציע, און ער האָט קיין האַרץ נישט צו פערשיקען זיי אין געפענגניש. ווען ער דערוויסט זיך די פאַקטען וועגען די שרעקליכע עקאָנאָמישע צושטאַנדען, וואָס האָבען זיי געטריבען צו אַזאַ שריט. „איין מיידעל — האָט ער צו מיר געזאָגט — האָט זיך צעוויינט און מיר דערצעהלט, אַז זי האָט אַ קראַנקע מאַמע און צוויי קליינע ברידערלעך, וועל־כע זי מוז שטיצען. דער טאַטע איהרער איז טויט, און כאָטש זי קריגט הילף, האָבען זיי אָבער נישט קיין קליידער, און זי אַליין איז איינפאַך אַרומגעגאַנ־גען אָפּגעריסען, איך האָב שפּעטער געמאַכט אַנ׳־אונטערזוכונג וועגען דעם און האָב אויסגעפונען אַז די פאַקטען זענען נאָך טראַגישער ווי זי האָט מיר דערצעהלט. איך האָב איהר שטראָפירט מיט פינף דאָלאַר און דאָס געלד איז בעצאָהלט געוואָרען נישט פון איהר נאָר פון איינציגע אַרבייטער אין געריכט".

י. סלאַנים.

שוידערליכע הונגער־בילדער אין עבר־הירדן

אַפּפּאַל פון מאַהלצייטען און איינציגע גרינוואַרג־בלעטלעך — די שפּייז פון בעדואינער. — „ברויט" פון שעטשמע. — פויערים קריגען נישט קיין קרעדיט. — פאַרוואָס האָבען די מיטגלידער פון לעגיסלאַטיוו־ראַט נעלעגט זייערע מאַנדאַטען?

ירושלים (יט״א) „אל דושאַמעאַ אל איס־לאַמיאַ" פערעפענטליכט אַ קאָרעספּאָנדענץ פון אַמאַן וועגען דער אומגעוועהנליכער ווירטשאַפטליכער נויט, וואָס הערשט אין עבר־הירדן. אין דער אינטערעסאַנ־טער בעשרייבונג ווערט צוו. אַנד. דערצעהלט:

נויט און אָרימקייט זענען שוין נישט קיין נייעס אין עבר־הירדן. ביז איצט אָבער האָט די אָרטיגע בעפעלקערונג נישט געזאָגט אַזוי אָנצונעמען קיין שריט צו בעסערן איהרע לעבענס־בעדינגונגען, מחמת זי האָט זיך אָבגעגעבען אַ חשבון, אַז יעטוועדער אַפּעל וואָלט אויסגעטייטשט געוואָרען ווי אַנ׳־איינלאַדונג אויפ׳ן אַדרעס פון יודישע אימיגראַנטען. איצט אָבער ווען דער עמיר אַבדולאַה האָט ענדגיל־טיג בעשלאָסען, אַז ער וועט נישט פערקויפען קיין באָדען אויסלענדער, האָבען די פיהרער פון די פער־שידענע שבטים און די פּאָליטישע טוער אָנגעהויבען פּראָטעסטירען געגען די בעגרענצונגען, וואָס ווערען געמאַכט דעם צופלוס פון פרעמדען קאַפּיטאַל קיין עבר־הירדן און פאָדערן פון עמיר, אַז ער זאָל אָנ־נעמען שריט אָבצושאַפען די גזרה.

עס איז אַ פאַקט, אַז די בעדינגונגען אין עבר־הירדן זענען שוידערליכע. בילדער פון נויט און הונ־גער זענען אַ טעגליכע ערשיינונג אין דער גאַנצער לענג און ברייט פון עבר־הירדן, אין די שטעט אַזוי גוט ווי אין די דערפער.

בעדואינער־גרופּעס בעלאַגערן כסדר די טיי־רען און פענסטער פון רעסטאָראַנען, קלויבען אָבפאַ־לען פון די מאָלצייטען, וואָס ווערען אַרויסגעוואָרפען אויפ׳ן גאַס און פערצעהרען זיי כהרף־עין, נישט פערבראַקירענדיג קיין פאַמעלאַנצען־שאָל צו שטילען דעם בענאָגענדען הונגער. אַנדערע קומען אויף די מערק אויף וועלכע עס שטעלען זיך די גרינוואַרג־הענד־לער, און ווען די לעצטע פערלאָזען שפּעט ביינאַכט די פלעצער, פערבלייבען דאָ און דאָרט איינציגע בלעט־לעך פון קרויט, ריבען און אַנדערע ירקות, וואָס זענען אַראָבגעפאַלען פון די קערבס: אָט די דאָזיגע בלעטלעך זענען עס די איינציגע שפּייז פון טייל בע־דואינער.

די בעקערס האָבען איינגעפיהרט נייע מינים „ברויט" חוץ דעם געוועהנליכען קאָרן־ברויט, אויף וועלכען בלויז אַ קליינע צאָהל קאָנסומענטען קענען זיך צוליב זיין יקרות ערלויבען. אַזוי באַקט מען, למשל, „ברויט" פון שעטשמע. דער דאָזיגער מין ברויט איז נישקשה פערהעלטליך און מאַכט פול דעם מאָגען, ענטהאַלט אָבער נישט קיין שום נאַהרונגס־שטאָפען און איז נישט מעהר ווי אָפּצונאַרען דעם פערהלש׳טען אַפּעטיט.

ביינאַכט לעגען זיך אויס בעדואינער, מענער, פרויען און קינדער, אין די גאַסען, קאָרטשען זיך צונויף, כדי זיך צו דערוואַרימען און אַזוי „שלאָפען" זיי איבער די נאַכט. די דאָזיגע מענשען זענען נישט קיין זעלטענע איבער׳ן קאָפּ און קיין פייער צו דערוואַרימען זייערע אברים.

די לעצטע טריקענ׳ש־חדשים האָבען שוין דעם חורבן דערבראַכט צום העכסטען שטאַפּעל. די פויע־רים זענען בדיל־הדל געוואָרען, די שאָף־טרייבער זענען געבראַכט געוואָרען אין פערצווייפלונג, זוכענ־דיג אָהן רעזולטאַט אַ שטיקעל פאַשע־אָרט פאַר זייערע פערחלש׳טע פיה. פויערים פלעגען געוועהנ־ליך בעקומען ביי די קרעמער זייערע בעדערפענישען אויף קרעדיט און די חובות, צאָהלען נאָכ׳ן שניט. איצט איז איינס פון די ביידע: אָדער זיי האָבען הייַיאָהר נישט געהאַט קיין שניט און קענען נישט אָבצאָהלען זייערע חובות, אָדער אויב זיי האָבען אַפילו יאָ געהאַט אַ שטיקעל שניט, זענען זיי צוליב אַנדערע סיבות בדלות געוואָרען. די ערשטע בעקומען שוין אינגאַנצען נישט קיין סחורה אויף באָרג און די צווייטע מוזען אויך אַלץ קויפען פאַר מזומנים, ווייל אַ נ״שט בערעכענט מען זיי די סחורה (צוליב דעם ריזיקאָ פון פערקויפער) צו אַזעלכע אויפגע־שרויפטע פּרייזען, אַז זיי מוזען זיך אָבזאָגען פון דעם נויטיגסטען.

אַ בעדואינער, וואָס איז די טעג געשטאַנען פאַר׳ן געריכט צוליב אויספיהרען אַ גנבה, האָט בעטענה׳ט, אַז ער איז געווען הונגעריג און נישט געהאַט קיין אַנדער ברירה. אַ רעגירונג — האָט דער בעדואינער געהאַט געזאָגט פאַר׳ן געריכט — וואָס איהר קופערס זענען פול מיט געלד, האָט נישט קיין רעכט צו פערמשפּטן איהם, דעם בעדואינער, וועלכער האָט געמוזט גנב׳ענען מחמת הונגער.

„מעראַאַט עש שאַרק" טיילט מיט פון אַמאַן, אַז פאַר׳ן צונויפרופען די סעסיע פון עבר־הירדנ׳ער לעגיסלאַטיוו־ראַט האָבען 5 מיטגלידער פון דעם ראַט געלעגט זייערע מאַנדאַטען אַלס פּראָטעסט גע־גען דעם, וואָס עמיר אַבדולאַה האָט פאָרגעשלאָגען יודען צו קויפען ביי איהם ערד. דער אַמאַנער קאָ־רעספּאָנדענט פון דער צייטונג שטעלט דערביי פעסט, אַז קיין איינער פון די דערמאָנטע ראַט־מיטגלידער האָט נישט קיין ערד, בעת אַלע איבעריגע זענען גרונד־בעזיצער און וואָלטען געווען צופרידען, ווען די קריגען בעלנים צו קויפען אָדער נעמען אין פאַכט זייערע באָדענס.

היינט און פאָלג. טעג!

גיגאַנטיש מייסטערווערק! די אונשטערב־ליכע אידעע פון שלום און ברידערליכקייט אויף דער ערד, ווערט מאַעטיש איבער־געגעבען דורכ׳ן בערימטען

Maurуce ROSTAND א.נאָמען:

דער מענש, וועלכן כ׳האָב דער׳הרג׳עט

רעזשי: E.Lubicz אין די הויפּט־ראָלן:

PHILIPS HOLMESS,

NANCY CARROLL,

LIONEL BARRYMORE

אָנהויב אין נעוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג – 12 אַ זייגער בייטאָג פערקלענערטע פּרייזען פון די פּלעצער. הנחה־בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען דער זאַל איז שטאַרק בעהייצט.

וועלט־יריד אין טשיקאַגאָ, וואָס עפענט זיך זומער

די גראַנדיעזע אויסשטעלונג ווערט פינאַנסירט מיט 10 מיליאָן דאָלאַר

די טשיקאַגער אויסשטעלונג פון 1933 וואָס וועט טראָגען דעם נאָמען וועלט־יאַריד, וועט פערנע־מען דריי און אַ האַלב מייל אין דער לענג און וועט מיט זיך רעפּרעזענטירען דעם פּראָגרעס פון דער וועלט פון די לעצטע הונדערט יאָהר.

די אַרכיטעקטור צום ביישפּיל, וועט אויך זיין ניי און איינגענאַרטיג, אַנשטאָט צו האַלטען די אויס־שטעלונג אין געביידען, וואָס זענען געבויט אין סטיל פון גריכישע און רוימישע טעמפּלען ווי דאָס איז כמעט דער פאַל, אויף אַלע אויסשטעלונגען האָבען די אַרכיטעקטען געצייכענט און געשאַפען געביידען פון אַ נייעם סטיל, דער סטיל פון 20־טען יאָהר־הונדערט וואָס זענען צוגעפּאַסט צו די בעדערפע־נישען פון אונזער צייט און סימבאָליזירען מיט זיך די שאַפענדע כּוחות פון אונזער וועלט. זיי געבוי־טען בעלויכטונג און קאָלירען, פון וועלכע מען האָט אַמאָל נישט געוואוסט און נישט געטראַכט.

די פערשידענהייט וועט זיך אָבער אויסדריקען הויפּטזעכליך אין די אויסשטעלונגען פון פערשידענע אינדוסטריעס, אין די פריהערדיגע וועלט־אויסשטע־לונגען פלעגט מען ווייזען די סטאַטיסטיק פון דער אינ־דוסטריע, די פערטיגע פּראָדוקטען אויסגעשטעלט אין ענדלאָזע רייהען, אָנגעוואָרפען אויף טישען און אין בודקעס, עס זענען דערפאַר געווען אַ סך „ווידערהאָלונגען" פון קאָנקורענטען אין איין און דערזעלבער אינדוסטריע, וואָס שטרעבען צו קרי־גען מעדאַלען און אויסצייכענונגען, די שיקאַגער אויסשטעלונג וועט נישט זיין קיין אויסשטעלונג פון קאָנקורענץ.

די וואָס שאַפען די אויסשטעלונג, האָבען גע־נומען אין בעטראַכט דעם פאַקט, אַז אונזער דור איז פעראינטערעסירט אין בעוועגונג, דער עולם איז

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

פעראינטערעסירט צו זעהן, ווי זאַכען ווערען גע־מאַכט. אויף דעם „וועלט־יאַריד" פון טשיקאַגאָ וועט יערען „אויסשטעלער" געגעבען ווערען די געלעגענ־הייט צו צייגען דעם עולם ווי די פערשידענע אַרטיק־לען ווערען געמאַכט.

אַזוי, צום ביישפּיל, וועלע זיין אימשטאַנד זיין צו זעהען און נאָכפאָלגען די פערשידענע מאָמען־טען אין דער פאַבריקאַציע פון אַ אויטאָמאָביל.

די געשיכטע פון אויטאָמאָביל פּראָדוקציע וועט דערצעהלט ווערען אויף אַזאַ לעבעדיגען אופן פון אָנהויב ביז׳ן סוף.

עס וועלען אַרבייטען מאַשינען פון גרויסער איבערמענשליכער געשיקטקייט, וואָס וועלען דע־מאָנסטרירען פאַר׳ן עולם פערשידענע פּראָצעסען און פּראָדוקטען.

ווי אַזוי און וואָרום עס האָט זיך אָנגעזאַמעלט אין דער ערד נאַפט, וועט דעמאָנסטרירט ווערען פון דער אייל אינדוסטריע.

אין אַנדערע געביידען וועט געצייגט ווערען, ווי אַנ׳אויזען פערוואַנדעלט אייזען אין שטאַל.

דער בעזוכער וועט זיך בעקענען מיט אַלע פּראָצעסען, וואָס די שטאַל פּראָדוקציע געהט דורך.

די וואונדער פון מאָדערנער עלעקטריציטעט וועלען ענטפּלעקט ווערען אין אַ צאָל פון פער־שידענע און פערכאַפּענדע וועגען און מעטאָדען.

עס וועט געצייגט ווערען דאָס „עלעקטרישע אויג", דאָס „הויז פון כישוף" א. ד. גל. די מעטאָ־דען פון שאַפען און פערטיילען עלעקטרישע קראַפט און אַנדערע וואונדער.

איינע פון די גרויסע אייזענבאַהן קאָמפּאַניעס וועט דעמאָנסטרירען פאַר׳ן עולם דעם גאַנצען פּראָ־צעס פון טראַנספּאָרט ביי באַהנען.

זי וועט דערצעהלען אויף אַ דראַמאַטישען אופן די גאַנצע געשיכטע פון מענשענ׳ס מיה און דערגרייכונגען צו טראַנספּאָרטירען זיך און זיינע פּראָדוקטען. עס וועלען זיך אין דער פאַרשטעלונג בעטייליגען לאָקאָמאָטיוון, שיפען, אויטאָמאָבילען און עראָפּלאַנס.

עס וועלען געצייגט ווערען די לעצטע מעטאָדען צו טראַנספּאָרטירען פיה, דאָס שלאַכטען און דער גאַנצער האַנדעל מיט פלייש פּראָדוקטען.

אָפיציעל וועלען זיך די טויערן פון דער אויסשטעלונג עפענען דעם ערשטען יוני 1933, און זיך שליסען דעם ערשטען נאָוועמבער דעמזעל־בען יאָהר. עס וועט אָנהאַלטען 150 טעג אָדער 5 חדשים.

צום טאָג פון דערעפענונג וועט יעדע געביידע זיין פערענדיגט, יעדע אויסשטעלונג וועט זיך געפי־נען אויף איהר פּלאַץ און יעדע אַמוזירונג, בע־קוועמליכקייט און שוץ מיטעל פאַר׳ן עולם, וואָס וועט קומען אין מיליאָנען, וועט פונקציאָנירען אין פולען גראַד און מאָס.

די געביידעס וועלען געשאַפען ווערען פון פריוואַטע אינדוסטריעס און פון דער רעגירונג. די גרויסע אינדוסטריעס האָבען שוין דערויף אויס־געגעבען אַ סומע פון 4 מיט אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר. פערשידענע קאָנצעסיאָנערען האָבען אויסגעגעבען אויף פערשידענע קאָנצעסיעס דיזעלבע סומע.

א. בערט.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט״

אויפ׳ן שפיץ פון א בארג

אויפ׳ן שפיץ פון א גאנץ הויכען בארג, האט זיך אמאל, אין א הייסען טאג, אפגעשטעלט א פויגעלע. דאס פויגעלע האט געזוכט עפעס עסען, נאר אויפ׳ן בארג איז אויסער ערד און פערהארטעוועטע ערד, נישט געווען. שטעהט דאס פויגעלע און צווישטשערט, און צווישטשערט, גראבט מיט׳ן שנעבעלע אין דער ערד, נאר קיין שפייז דערפיהלט דאס פויגעלע נישט. נעמט דאס פויגעלע העכער צווישטשערען און פערגעהט זיך אין יאמערליכע טרעלען פאר הונגער. רופט זיך אן דער בארג צום פויגעלע:

– זאג מיר, פויגעלע, פאר וואס יאמערסטו אזוי שטארק, אז עס ריהרט אויש מיין בערגיג־הארץ?

– עס הונגערט מיך – ענטפערט דאס פוי־געלע מיט א שוואך צווישטשערען.

– וואס, הונגער? וואס הייסט דאס אזוינס?
– האט דער בארג געפרעגט.

– איך דארף עסען, – האט דאס פויגעלע געענטפערג.

– וואס איז דאס אזוינס עסען? – האט דער בארג ווייטער געפרעגט.

– אהן עסען געהען מיר אויס די כוחות
– האט דאס פויגעלע ערקלערט.

– פאר וואס אזוינס? – האט דער בארג זיך געוואונדערט.

און דיך הונגערט נישט – האט דאס פוי־געלע געפרעגט.

– ניין – האט דער בארג געענטפערט.

– קיינמאל נישט? – האט דאס פויגעלע געפארשט.

– ניין, קיינמאל נישט – האט דער בארג פערזיכערט.

– אויב אזוי, קאן איך מיט דיר נישט רע־דען וועגען אזא וויכטיגע זאך, ווי עסען, – האט דאס פויגעלע געמוטיג א צווישטשער־געטון און איז אוועקגעפלויגען פון בארג.

נאר דער אונגעוועגליכער בארג האט נישט פערשטאנען פארוואס דאס פויגעלע האט איהם פערלאזען.

א מעשה מיט א הונט א בייזען...

פון י. יאבאס

מיין ברודער׳ל יאנקעלע א מתנה.

אויב איהר ווצט נאר קינדער הערען
ס׳האט א הונט א מענש געביסען
זאלט איהר קינדער טאקע וויסען
אז דאס האט דער ברוינער בולדאג
אז דאס האט דער הונט פון גוי
צוביסען יענעם אזוי.

ס׳איז דער ברוינער הונט א בייזער
מען בעהאלט זיך אין די הייזער
מען בעהאלט זיך און מען שילט
אז דער ברוינער בולדאג בילט.

אז דער ברוינער בולדאג בילט
ווערט אין גאסען א בהלה
ווערט אין גאסען א יללה
א געפילדער א געשריי...
ס׳האט שוין וויפיל מאל געטראפען
אז מען איז נישט באלד אנטלאפען
און דער ברוינער בולדאג ווי —
עמיצען א פוס צוביסען
עמיצען א הויז צוריסען
און א פאלע אפגעפליקט
און א קאץ אמאל דערשטיקט.

ס׳וועט נישט טרעפען זיך סזאל אייגער
געהן פערביי דורך זיינע צייגער
ליגט ער דוכט זיך שטיל פערשטומט
קוים מען הערט נאר ווי ער ברומט,
פלוצים גיט ער ווילד א שפרונג
גיט א ווייז א רויטע צונג
גיט א פינקעל מיט די ציינער
נישט קיין שטעקען, נישט קיין שטיינער

נישט קיין שטיינער, נישט קיין שטעקן
גארנישט, גארנישט טוט איהם שרעקן.
אט א רגע נאר און בלויז —
אפגעריסען שוין א הויז
און א פאלע אפגעריסען
און א האלבען פוס צוביסען.
שרעקט מען זיך פאר איהם מען שרעקט
ליגט מען אין דער שטוב פערשטעקט
אז דער ברוינער בולדאג בילט
הערט די מאמע און זי שילט:
אז עס זאל דעם וויסטען שרייער
טרעפען גאר אין גיך א פייער.
איינמאל פרייטאג דארף זיך טרעפען
לויפט די מאמע שנעל אין קלייט
ווייל עס איז דא ווייניג צייט
לויפט די מאמע קויפען שנעל
צימערינג און ווייצען־מעהל
הערשען־זאלץ און טרוקענע פייגען
צו פערקנעטען חלה־טייגען
האט די מאמע געסט פערבעטען
מוז מען קיכלעך אויך פערקנעטען
קויפט די מאמע מאנדלען אויך
מיט א קאשיק פול און הויך —
ראזשינקעס און ווייצען־מעהל
לויפט א היים די מאמע שנעל.
ווי זי קומט ארויס אין גאס
אזוי ווערט זי פלוצים בלאס
ס׳גיט דער בייזער הונט א שפרונג
גיט א ווייז א רויטע צונג
און איז שוין צום בייסען גרייט.
כאפט די מאמע, ווי זי שטייט

און אנטלויפט ווי פעפער וואקסט
און אנטלויפט ווי פייל פון בויגען,
אזש דאס טוך אוועקגעפלויגען
און דער קאשיק מעהל צושיט
ליגט אין גאס זיך אין דערמיט.

און דער ברוינער בולדאג בילט
און די מאמע ביין איהם שילט
אז עס זאל דעם וויסטען שרייער
טרעפען גאר און גיך א פייער.

האט דאס קינדערלעך פעודראסטען
אויף דעם כלב אויף דעם אלטען
האבען זיי אויף גיך בעשלאסען
מיט דעם הונט מלחמה־האלטען.
משה, יאסעל, בערל, עלע.
יאנקעל אינדערמיטען:
מ׳עט דעם הונט צו ממת׳ן
מ׳עט דעם הונט צו בלוטען.
משה נעמט א וואלגער־האלץ
יאסעל נעמט א שטעקען
עלע שווארצט זיך איין דאס פנים
דעם בולדאג אפצושרעקען.
בערל נעמט א לאפעטע
און א בעקעלע צו קוכען
יאנקעל נעמט א קאפיטע
מ׳גייט דעם בולדאג זוכען.
ווערט אין געסעל א גערודער
א געשריי, א הארעמידער,
קומען אלע אן צו לויפען
אי פון הייזער אי פון הויפען
קומט א שניידער מיט א נאדעל

קומט צו לויפען באבע האדעל,
מיט די שפיזלעך פון א זאק
קומט אן א סטאליאר מיט א שוואק,
און א שוסטער מיט א טוך
און א געלויף, א גערודך
און לויפט א שמיד מיט אן אייזען
– וועט מען עס דעם כלב ווייזען
ער זאל מעהר נישט בילען, בייסען
מעהר קיין הויזען נישט צורייסען
אנטון אויפ׳ן האלז א קייט
מעהר נישט טשעפען שטילע לייט.

ווערט אין געסעל א געוואלד
קומט פון שטעטעל יונג און אלט
א געשריי און א גערידער
פעריל שטייט מיט איהרע ברידער
יאנקעלע איז אינדערמיט
נאר ווי איז ער דער באנדיט?

נאר מען האט באלד דערטאפט
און מיט שטעקענס איהם צוקלאפט
אנגעטון אויף האלז א קייט
מעהר נישט טשעפען שטילע לייט,
שטייט ער אויפ׳ן הויף געבונדען
אין געהאקטע וויי און וואונדען
ס׳איז צום כלב שוין אנ׳עק
קאן מען שוין אין שטעטעל פריי
ווינטער וואַרפען זיך מיט שניי
זומער כאפען פייגעל שטיל
וויפיל נאר דאס הארץ זיך וויל
און מען ווייס נישט פון קיין שרעק
ס׳איז צום בייזען הונט אנ׳עק

אין געבורטסטאג פון בעריהמטען ענגלישען שריפטשטעלער טשארלז דיקענס

קומען פאר פאר׳ן דזשארדזש־האטעל אין לאנדאן שפילען אין קאסטיומען פון דיקענסעס צייט
דער האטעל איז דורך דיקענס׳ען בעשריבען געווארען.

ווינטער אין וואלד

ווי פוסט איז דער וואלד,
אלץ וויסט איז ארום!
און עס בליהט דארט נישט מעהר,
נישט קיין בוים, נישט קיין בלום.

אט נישט לאנג האט געלעבט
אט דער וואלד און דאס פעלד,
האט געאטעמט מיט קראפט,
טויט איז איצט אט דער העלד.

דעם גערויש פון דעם טייך
הערט מען שוין דארט נישט מעהר,
דער טאל איז פער׳יתומ׳ט,
דער בארג איז איצט לעהר.

וואו זענען די פייגעל,
די ביהנען, דער קלאנג?
פאר וואס איז איצט שטום
אט דער צויטער געזאנג?

מיין קיהעלע

אוי, ווי ליב מיין רויטע קיהעלע איז מיר!
איך האב אנגעריסען גרעזעלעך פאר איהר.
עס זיך אן צו זאט, דו קיהעלע, דו מיין,
זאל דיר וואויל בעקומען, רויטינקע דו מיין!

אוי, ווי ליב מיין רויטע קיעלע איז מיר!
כ׳האב א צעבער קלייען אויך פערמישט פאר איהר.
האב, מיין קיהעלע, דיין עסען צו גענוג.
גיב, מיין רויטינקע, מיר מילך א פולען קרוג.

דער גרויזאמער ווינטער,
געלאזט האט זיין האנד,
צושטערט אהן רחמנות
דעם צויבער פון לאנד.

דער זיידע מיט דער ציג

דער אלטער זיידע האט אויפ׳ן יאריד גע־קויפט א ציגעלע. ברענגט ער זי אהיים און זאגט צו זיין זוהן:

– גיי און פיטער מיר אן די ציג.

דער זוהן האט אפגעפיהרט די ציג אין פעלד, אנגעפיטערט, אנגעטרונקען. פארנאכט פיהרט ער זי אהיים. לויפט דער אלטער ארויס אויפ׳ן וועג און פרעגט:

– ציגעלע־מיגעלע, צי האסטו געגעסען, צי האסטו געטרונקען אין פעלד?

מאכט דאס ציגעלע:

– גארנישט געגעסען, זיידינקע. גארנישט געטרונקען, זיידינקע. כ׳בין געלאפען איבערן בריג, האב איך געכאפט וואסערל א לעק. כ׳בין געלאפען פערביי בריק — האב איך געטון א גרע־זעלע א פליק. גארנישט געגעסען, זיידינקע, גאר־נישט געטרונקען, זיידינקע.

איז דער זיידע ברוגז געווארען אויף זיין זוהן און האט איהם ארויסגעטריבען פון שטוב. אויף מארגען האט ער די טאכטער געשיקט מיט דער ציג אין וואלד אריין. האט די טאכטער געבראכט די ציג אין וואלד, אנגעפיטערט זי אויף גראזיגע ערטער, און אנגעטרונקען זי מיט ריינעם קוואל־וואסער. פארנאכט טרייבט זי די ציג אהיים. גייט דער אלטינקער ארויס אויפ׳ן וועג און פרעגט:

– ציגעלע־מיגעלע, צי האסטו געגעסען, צי האסטו געטרונקען אין וואלד?

מאכט די ציג:

– גארנישט, זיידינקע. כ׳בין געלאפען אי־בער׳ן ברעג — האב איך געכאפט וואסערל א לעק. כ׳בין געלאפען פערביי בריק, האב איך געטון א גרעזעלע א פליק. גארנישט געגעסען, זיידינקע, גארנישט געטרונקען, זיידינקע.

איז דער אלטינקער ברוגז געווארען אויף דער טאכטער און האט זי ארויסגעטריבען פון שטוב. אויף מארגען האט ער אליין די ציג אוועק געפיהרט אין פעלד אריין. ער האט זי געפיטערט אויף די בעסטע לאנקעס. די ציג האט זיך אנגע־געסען, אז קוים וואס זי האט גע׳עטעמט. פאר־נאכט האט ער זי געטריבען א היים. געבען טויער איז ער איהר פערלאפען דעם וועג און האט געפרעגט:

— ציגעלע־מיגעלע, צי האסטו געגעסען, צי האסטו געטרונקען אין פעלד?

מאכט די ציג:

– גארנישט געגעסען, זיידינקע, גארנישט געטרונקען, זיידינקע. איך בין געלאפען איבער׳ן ברעג, האב איך געכאפט וואסערל א לעק. איך בין געלאפען פערביי בריק, האב איך געטון א גרעזעלע א פליק. גארנישט געגעסען, זיידינקע, גארנישט געטרונקען, זיידינקע.

איז דער אלטער ברוגז געווארען אויף דער ציג און האט זי פערטריבען צו אלדי רוחות.

די זשאבע און דער לייב,

פון לעוו טאלסטאי׳ס זאמלונג פאר קינדער

א לייב האט דערהערט, ווי א זשאבע קוואַ־קעט, האט ער געמיינט, אז א גרויסע חיה שרייט אזוי הויך. שפעטער אביסעל איז די זשאבע ארויסגעקראכען פון דער בלאטע. דער לייב האט זי צוקוועטשט מיט דער לאפע און האט געזאגט: „נישטא אויף וואס צו קוקען און איך האב זיך דערשראקען״.

פראגעס און ענטפערס

– נישט קיין דהעמד –
און דאך גענייט;
נישט קיין בוים –
און פול מיט בלעטער;
נישט קיין מענש –
און רעדט צו דער זאך.

— — — — — — — — —

– א ביך.

* * *

– אין וואלד וואקסט דאס,
אין קראם הענגט דאס,
מ׳גיט א ריהר – וויינט דאס.

— — — — — — — — —

– א פידעל.

* * *

– אין וואלד וואקסט דאס,
אויפ׳ן פערד הענגט דאס,
אלע ווייבער שאקלען דאס.

— — — — — — — — —

– א זיפ.

* * *

– א שווארצער טאטער,
נעבעל האט ער,
וואו מען שיקט איהם,
דארטען גייט ער.

— — — — — — — — —

– א שיף.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.03
זון-אונטערגאנג 4.37

מיטוואך
15
יט
שבט תרצ"ג

פון האנדעלס-געריכט

רעגולאציע-אפמאך פון פירמע „מיטשיסלאוו הערץ" בעשטעטיגט

דאס האנדעלס-געריכט האט אויף דער נעכטיגער זיצונג בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך פון דער פירמע „מיעטשיסלאוו הערץ", בעזיצער פון האלץ-סקלאד (קאנטנא 11) מיט די קרעדיטארען.

די פירמע רעגולירט אויף 15 פראצ. אויסצוצאהלען אין 3 ראטעס.

* * *

צוליב דעם, וואס די סינדיקען פון דער קאאפעראטיווער האנדווערקער-באנק האבען רעזיגנירט פון די אמטען, האט דאס געריכט אויף דער נעכטיגער זיצונג צאמינירט א נייעם סינדיק דעם האנדעלס-ריכטער טעמפעלהאף.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופגעלאשש פון דער פירמע „וואלקאסלאווסקי און ברויהע", דראט און בעגעל-פאבריק א. פ. „פאלגיואשדוש", זענען די אייגענטימער, צוליב דעם וואס דער אופגעלאשש איז פערעבדיגט, בעפרייט געווארען פון פאליצייאישער אויפזיכט.

ווייטערדיגע רעדוקציעס ביי שייבלער'ן

מען רעדוצירט אזויצוזאגען מיט „שכל און רחמים".

(2) בעכטען איז ווייטער רעדוצירט געווארען ביי שייבלער'ן א געוויסע צאהל אינטעלעקטועלע ארבייטער.

אויפ'ן 1. פעברואר ה.י. זענען בעפרייט געווארען 34 גייסטיגע ארבייטער מיט א חודש-לוין.

בעכטען זענען רעדוצירט געווארען 10 גייסטיגע ארבייטער, וועלכע האבען געארבייט אויף א חודש-לוין און 25, וואס האבען געארבייט אויף א וואכען-לוין. אין אלגעמיין, הייסט עס, אז ביז בעכטען זענען רעדוצירט געווען 69 גייסטיגע ארבייטער.

חוץ מזה וועלען רעדוצירט ווערען נאך 10 גייסטיגע ארבייטער, און דערמיט זאל זיך דערווייל ענדיגען דאס רעדוצירען פון די גייסטיגע ארבייטער וואס שייך די פיזישע — ווערט איצט צוגעגרייט א רעדוקציע פון ארבייטער אין דער וועבעריי אויף קילינסקיעגא.

עס זאלען רעדוצירט ווערען אזעלכע וועבערס, וואס אין זייערע קליינע משפחות ארבייטען צו צוויי מענשען.

אויב צוויי פערזאן ארבייטען פון א גרויסער משפחה, וועלען די ארבייטענדע נישט רעדוצירט ווערען, ווייל די אדמיניסטראציע פון די שייבלער-פאבריקען איינטערעסירט זיך, אז ביי די אויסערסט קליינע ארבייטער-לוינען, איז שווער צו פארזיען אז איינער פון די בעשעפטיגטע ארבייטער זאל קאנען אויסהאלטען א גרעסערע משפחה.

נעכטען האבען זיך פארן הויפט-ביורא פון דער פאבריק פערזאמעלט אנ'ערך 300 ארבייטער, וועלכע זענען אין הערבסט פ. י. רעדוצירט געווארען פון דער וועבעריי אויף טארגאווא.

דער דירעקטאר קאקעלי, וועלכען זיי האבען אפגעווארט, האט דערקלערט, אז אנ'ענטפער וועגען עס וועט געעפענט ווערען די וועבעריי אויף טארגאווא, וועט ער געבען די ארבייטער-דעלעגאציע אין משך פון די נאהענטסטע 2 טעג.

לאדזער רעיענט בעגאנגען זעלבסטמארד

אין זיין פריוואט-וואוינונג זיך געשאסען א קויל אין קאפ אריין

(2) נעכטען אינדערפריה, איז דער רעיענט סטעפאן יאזשעמבסקי, פון פיעטריקאווער 96 בעגאנגען זעלבסטמארד.

8.30 פריה, האבען די שטוב-מענשען דערהערט אין דער פריוואט-וואוינונג (פיעטריק. 153 א רעוואלווער-שאס. אריינקומענדיג אין עס-צימער האט מען געזעהען דעם 46-יעהריגען רעיענט זיצען אהנמעכטיג אויפ'ן פאטעל, און פון קאפ רינט בלוט.

דער ארויסגערופענער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז מ'קען איהם נאך אפראטעווען. ער איז דעריבער אין א גוסס'ן צושטאנד איבערגעפיהרט געווארען אין עוואנגעלישען שפיטאל.

דער רעיענט יאזשעמבסקי פיהרט זיין קאנצעלאריע 8 יאהר, און האט זעהר א גוטען נאמען. ס'איז דערום נישט בעוואוסט די סיבה, וואס האט איהם געצוואונגען צו דעם פערצווייפעלטען שריט.

„משה פיעצאק" איז ענטלאפען

בעת א פאליציאנט האט איהם געפיהרט אין דער טורמע אריין

(2) די לעצטע טעג טומעלט זיך אין באלוט מיט דעם פאל מעסער-שטעכעריי איב'ם טאנץ-זאל אויף פאמארסקא 43, בעת וועלכען מ'האט אזוי „צורעכט-געמאכט" דעם 25-יאהריגען קצב יאסעל לוביצקי-„פשיטולניק" (פון זגערזשער 49), אז עס איז דא א קנאפע האפענונג איהם צו דערהאלטען בים לעבען...

דאן איז אויך פערוואונדעט געווארען דער ברודער לוביצקי'ס, לייב לוביצקי (וועסאלא 12), אויפ'ן ארט האט מען דאן ארעסטירט די צוויי ברידער משה-וואלף רויטבוים („משה פיעצוך", ארויף „דער געלער משה") און לייב נוסבוים.

בעת אבער מען האט „משה פיעצוך'ן" מיט זיין ברודער געפיהרט פון דער אויספארשונגס-קאנצעלאריע צו דער טורמע אויף קאפעניקא — האט ער זי דארויסגעגלישט פונ'ם פאליציאנט'ס הענד און איז ענטלאפען...

„זיין ס'גאל מענשען" האלטען, אז ער איז בעגאנגען א פעהלער, ווייל אין דער טורמע וואלט ער געווען זיכערער מיט זיין לעבען, ווי אויף דער פריי.

---

2 יאהר פאר שטעכען

פריהער: איך — דיר, דערנאך: דו — מיר

(2) דער 26-יאהריגער אנופרי סאמולעוויטש האט זיך אין 1931 בעקאנט אין דארף וואלעניסקי, אשמיאנער קרייז מיט דער 13-יעהריגער אנבא לושא.

שפעטער האט ער זי ארויסגעבראכט קיין לאדז און זי איז געווען זיין געליבטע.

אזוי ווי ער האט אויפגעהערט צו פערדינען, איז זי אוועק אלס דינסטמיידעל צו דער משפחה פערסיק (שענקעוויטשא 84), און סאמולעוויטש האט אנגעהויבען צו איהר צושטיין, אז זי זאל איהם אויסהאלטען.

דאס מיידעל האט דערצו נישט געהאט קיין שטארקען חשק, און דער סוף איז געווען, אז דעם 30. סעפטעמבער פ. י. האט ער זי געשטאכען מיט א מעסער.

די וואונדען האבען זיך ארויסגעוויזען פאר נישט געפעהרליך, און דעריבער האט ער נעכטען בעקומען פון געריכט א פערהעלטנישמעסיג קנאפע שטראף — 2 יאהר טורמע.

פסח אין ארץ-ישראל

טוריסטען-עקסקורסיע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

א גרויסע אינטערעס האט ארויסגערופען די ידיעה, אז די היגע ציוניסטישע ארגאניזאציע האט בעשלאסען איינצוארדנען אויף דעם קומענדיגען פסח א טוריסטען-עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל. מיט דער דאזיגער עקסקורסיע ווערט ערמעגליכט צו פערברענגען דעם יודישען פרייהייטס-יום-טוב פסח אין דעם זיך בויענדער יודישער היים און זעהן דאס גרויסע יודישע וואונדערווערק, וואס ווערט געשאפען אין א"י.

עס ווערט געזארגט דערפאר, אז די עקסקורסאנטען זאלען בעת זייער אויפענטהאלט אין ארץ-ישראל מאכען געמיינזאמע אויספלוגען אין די וויכטיגסטע צענטרען, קאלאניעס און עפענטליכע אינסטיטוציעס אין לאנד.

אויפ'ן וועג וועלען די אנטיילנעהמער בעזוכען פאריז, מארסייל, אלעקסאנדריען, קאירא וועגעדיג א. א. וו.

ווי א הוהן אויף די אייער...

אויסטערלישע אויטאבוס-קאטאסטראפע

(2) אויפן שאסע צווישען גראבאוו און טאפאלא, לענטשיצער קרייז, איז נעכטען געשעהן אן אויסטערלישע אויטא-קאטאסטראפע.

אין א געוויסען מאמענט האט דער אויטאבוס, ל. ד. 80360, וועלכער איז געפאהרען פון לענטשיץ קיין לאדז — פערלוירען אלע 4 רעדער, און דער קאסטען פונ'ם אויטאבוס איז צוזאמען מיט די פאסאזשירען אריינגעפאלען אין א גרובען ביים וועג.

גליקליכערווייזע זענען בלויז 5 פאסאזשירען לייכט צוקלאפט געווארען.

צוגאב-פאבאר

היינט, מיטוואך, הויבט אן אמטירען אויף אל. קאשטשושקי 21 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 1. עס דארפען זיך שטעלען די פאבאראווע פון די יאהרגענג 1911 און עלטערע וועלכע זענען ביז איצט נישט געשטאנען פאר דער קאמיסיע, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, און וואוינען אויף די שטחים פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען און האבען בעקומען אויספארערונגען פון דער שטאט-סטאראסטווע.

מארגען דאנערשטאג, דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע פ.ק.או. לאדז 2 די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1911 און עלטערע וועלכע וואוינען אויף די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע האבען בעקומען נאמענטליכע אויפרופען פון דער לאדזער שטעטישער סטאראסטווע.

שניי-שטורעם אין לאדז

(2) נעכטען אין דער פריה האט זיך אריבערגעטראגען איבער לאדז א שטארקער שניי-שטורעם.

דער געדיכטער שניי האט פערשיט די טראמוויי-רעלסען, אזוי אז מען האט געמוזט ארויסשיקען ספעציעלע וואגאנען פון טעכנישער הילפס-גרייטקייט צו אפקעהרען די שינעס און בעשיטען זיי מיט זאלץ, וואס בעשווערט דאס פריהערע פונ'ם שניי אין די שינעס-שפאלטען.

* * *

צוליב דעם שניי-שטורעם האבען אויך עטליכע טראמוואיען פערשפעטיגט א רייהע צוגען.

אויף די ערשטע זענען ארויסגעשיקט געווארען ספעציעלע ארבייטער-ארטעלען צו רייניגען די שינעס.

זעלבסטמארדען

(2) אין דער אייגענער וואוינונג, אויף טקאצקא 17, האט אויסגעטרונקען יאדינע דער 27-יעהריגער קאזשימיעזש באגאש.

עס איז ארויסגערופען געווארען פאגאטאוויע. די סבה פונ'ם זעלבסטמארד-פרוב איז אומבעקאנט.

(א) אין טויער אויף נאווא-שיוואקאווסקא 46 האט זיך, מחמת ארבייטסלאזיגקייט און נויט געפרובט נעהמען דאס לעבען, די 24-יעהריגע היימלאזע וואצלאווא ליפינסקא.

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

שארפער קאנפליקט אין פערבאנד

פון די שווייצארישע אפאראטורען

צוליב'ן בויען א זייד-אפאראטור אין פוילען

(אג) די ארבייט אין ראקיטשע, הינטער לאדז, אויפצובויען די ערשטע אין פוילען אפאראטור פאר זיידען-שטאפען ווערט שוין באלד פערענדיגט. די אפאראטור בויט א לאדזער פירמע בשותפות מיט א שווייצארישער פירמע און זי וועט פערענדיגט ווערען שוין אין פריהלינג פון דעם יאהר.

ווי מיר דערוויסען זיך, האט דאס בויען פון א זיידען-אפאראטור אין פוילען ארויסגערופען א לעבהאפטען אפקלאנג אין אויסלאנד און האט אפילו דערפיהרט צו א שארפען קאנפליקט אין דעם פערבאנד פון די אפאראטור-בעזיצער אין שווייצאריען. ביז-איצט איז די פוילישע זיידען-אינדוסטריע געווען געצוואונגען צו אפרעטירען די סחורות אין אויסלאנד, הויפטזעכליך אין שווייצאריען. די שווייצארישע אפאראטורען האלטען דעריבער, אז דאס בויען א זיידען-אפאראטור אין פוילען דורך א שווייצארישע פירמע, איז געגען די אינטערעסען פון דער שווייצארישער אינדוסטריע. דער קאנפליקט האט אנגענומען שארפע פארמען און האט דערפיהרט דערצו, אז דער פערבאנד פון די שווייצארישע אפאראטורען האט זיך אויפגעלעזט. דער דירעקטאר פון דאזיגען פערבאנד ה' באומגארטען איז מיט א קורצע צייט צוריק געקומען קיין לאדז. ווי מען שמועסט, זאל ער איבערנעהמען די לייטונג פון דער אפראטור, וואס בויט זיך אין ראקיטשע.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

גאסטשפילען פון וועלט-בערימטען ארטיסט

ד"ר פאול באראטאוו

צוזאמען מיט'ן ערשטקלאסיגען אנסאמבל: ס. אלטבוים, ח. בראקאזש, א. דאמב, ה. הארט, מ. מעלמאן, א. קורץ, ל. ראזענבערג, נ. רייכענבערג, א. שליפקאוויטש.

היינט, מיטוואך, א זייגער 9 אוונט

פרייזען פון 70 גר. ביז 3 זל. יעקב גארדינ'ס לעבענסבילד

נחת פון קינדער

דאנערשטאג, ד. 16, 9 אוונט
פאפולערע פארשטעלונג
פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20
צום 20-טען מאל

דוד גאלדער

זונטאג, דעם 19-טען פעברואר, 12 מיטאג
א ספעציעלער פרימארנע פאר די ברייטע מאסען און ארבייטער-אינטעליגענץ
פרייזען פון 49 גר. ביז 1.50

דער פאטער

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

פרייזען אויף פלייש און ברויט

(2) נעכטען איז אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען א קאָנפערענץ פון דער צענניק־קאָמיסיע ביים מאַגיסטראַט.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די דעציזיע וועגען רעדוצירען די פרייזען אויף קאַלב־פלייש וועט אַנגענומען ווערען אין די נאָהענטסטע טעג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די פרייזען אויף תבואה האָבען זיך געהויבען, האָבען די בעקערס בדעה צו בעמיהען זיך וועגען העכערן פרייזען אויף געבעקס.

א שרפה אין א דירה

(2) מחמת א דעפעקט אין א קוימען, איז נעכטען אויסגעבראָכען א שרפה אין דער וואוינונג פון פינקוס לובינסקי, אויף קילינסקיעגאָ 19.

די פייערלעשער האָבען די שרפה אין משך פון א שעה צייט איינגעלאָשען.

געהיימנישפולער אנפאל

(2) דער 28־יאָהריגער סטעפאַן באַרטאָשעוויטש (וגערושער 64) איז נעכטען בעפאַלען געוואָרען דורך אַן׳אומבעקאַנטען מאַנספּערשוין, וועלכער האָט איהם אין פויער ביי דעם הויז וואו ער וואוינט שטאַרק צושטאָכען דעם קאָפּ מיט א מעסער.

פאָליציי זוכט דעם באַנדיט.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשור.

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: י. קאָפּראָווסקי (טראַמפּעסקאַ 15), ס. טראַוקאָווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלוט (שרודמיעסקאַ 12), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95), י. קלופּשאַ (קאָנטנע 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

בע׳גנב׳עט א פראָווינצער

(א) נעכטען האָט מען איינעם טראַמוויי, וואָס איז געגאַנגען אין דער ריכטונג צו דער קאַלישער באַהן, אויסגעשניטען א טאַש ביים קאַלישער סוחר יוזעף דאַווידאָוויטש און צוגע׳גנבעט א פּאָרטפעל, אין וועלכען עס איז געלעגען 1,200 זלאָטעס אין מזומן און פאַרשידענע דאָקומענטען און וועקסלען אויף א גרעסערע סומע.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
פּרעכטיגע פּרעמיערע!
אַלץ טאַנצט און זינגט!
ס׳ווערט דעמאָנסטרירט דאָס גלענצענדע פילם־מייסטערווערק א. נ.
„דער קאָנגרעס טאַנצט“
אין די הויפּט־ראָלען:
LILJANA HARVEY
HENRY GARAT
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג־צוגאַבע.
אָנהויב פון די סעאַנסען טעגליך 4 נאָכמיטאָג
שבת און זונטאָג 12 א זייגער ביי טאָג.

וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט ־עכטעט אָפּגעפאָהרען פון לאָדז

די געזעגענונג אויפ׳ן קאַלישער באַהנהויף

(2) נעכטען איז דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט אָפּגעפאָהרען פון לאָדז קיין ווילנע.

אויפ׳ן קאַלישער וואָקזאַל האָבען זיך פאַרזאַמעלט פאָרשטעהער פון דער מיליטער־ישער און פּאָליצייאישער מאַכט, געזעלשאַפטליכע און ווירט־שאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס זיך געזעגנט מיט׳ן וואָיעוואָדע.

דער נייער לאָדזער וואָיעוואָדע האַוקע־נאָוואַק ווילט איצט אין וואַרשע. איהם פאַרטרעט דער וויצע־וואָיעוואָדע פּאַטאַצקי.

שרעקליכע נקמה פון א געש׳גטע פרוי

גרושה גיסט איהר געוועזענעם מאַן זאַלץ־זויער אין די אויגען און בעקומט 4 חדשים תפיסה

(א) אין דעצעמבער 1931 האָט יצחק שיינבאַק (לאַגעווניצקי 34) זיך גע׳גט מיט זיין פרוי רעגינאַ. דער רב האָט דאַן גע׳פסקנ׳ט, אַז שיינבאַק מוז דער פרוי געבען 2 טויזענד זל. שפּעטסטענס ביז׳ן 1. מערץ 1931.

אַזוי ווי ש. האָט דעם פסק נישט געהאַלטען, איז די גרושה צוזאַמען מיט איהר ברודער חיים פיינבערג אַוועק קיין אָזאָרקאָוו, וואו שיינבאַק האָט געוואוינט, כדי אויפצומאָהנען דעם חוב.

צווישען ביידע איז דאַן אויסגעבראָכען א שאַרפע מחלוקה, און די גרושה איז אַוועק אָהן א גראָשען.

דעם 10. יאַנואַר ד. י. האָט די גרושה צוזאַמען מיט איהר ברודער חיים אָנגעוואָרט שיינבאַק׳ן אויף דער לאַגעווניצקאַ גאַס, און זעהענדיג איהם אין דער בעגלייטונג פון דער פרוי מרים פענסטנער, האָט די גרושה מיט׳ן ברודער זיי ביידען אָנגעגאָסען מיט זאַלץ־זויערע.

נעכטען זענען זיי געשטאַנען פאַרן געריכט. חיים פיינבערג איז פער׳משפט געוואָרען אויף 6 חדשים און רעגינאַ פיינבערג אויף 4 חדשים תפיסה. דאָס אויספיהרען די שטראָף פאַר דער פרוי רעגינאַ, איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף 2 יאָהר.

פערקלענערען דעם פאָסט־טאַריף

פאָדערט די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער

די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער האָט זיך געווענדעט מיט א מעמאָריאַל צום פערבאַנד פון די האַנדווערקער־קאַמערן אין וועלכען ס׳ווערט אָנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון רעדוצירען דעם פאָסט־אָפּצאָהל לויט דעם טאַריף, וואָס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אין דער פעראָרדנונג פון 24־טען יולי 1926. א בריף אין לאַנד 20 גר. אין דער שטאָט 10 גר. א פאָסט־קאַרטעל אין לאַנד 10 גר. אין דער שטאָט 5 גר. א. א. וו.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון היטעלמאַכער־צעך

אין האַנדווערקער־קלוב איז פאָרגעקומען די גענעראַל־פערזאַמלונג פון היטעלמאַכער־צעך אין לאָדז. די פערזאַמלונג עפענט דער סטאַרשי ה׳ קאַליסקי, אַלס פּרעזידענט ווערט אויסגעוועהלט ה׳ יוזעפּאָוויטש. אין פּרעזידיום: — פּיטערמאַן, וואַלדמאַן. ה׳ בורטמאַן גיט אָפּ דעם טעטיגקייטס־בעריכט.

ס׳ווייזט זיך אַרויס, אַז די לאַגע אין פאַך איז זעהר אַ שלעכטע, נישטאָ קיין אַרבייט, נישטאָ מיט וועמען צו האַנדלען, דעם מאַרק האָבען פערנומען אַנדערע שטעט, וואָס קאָנקורירען מיט לאָדז. די פּראָווינץ, וואָס איז געווען אַ גוטער קונה איז זעהר פעראָרימט און פערלוירען פאַר לאָדז.

נאָך ערגער איז מיט דעם בעל־מלאכה, אונזער פאַך, וואָס בעשטעהט כמעט פון אַ העלפט בעלי־מלאכות, וואָס אַרבייט פאַר סוחרים דאָ הערשט אַ פּשוט׳ער נויט. די סעקוועסטראַציע פערשרייבען מאַשינען, אַרבייטס־טישען, פרעמדע היטלען, וואָס זענען אין דער אַרבייט.

די פערוואַלטונג האָט געטהון לויט איהרע מעגליכקייטען צו שאַפען אַרבייט פאַר איהרע מיטגליעדער, אָנגעבענדיג אָפּערטען אומעטום אין מלוכה׳־שע און שטאָטישע אַמטען וועגען אָנגעהמען אַרבייט, אויף קאָנפערענצען אין האַנדווערקער־קאַמער האָט מען שטענדיג אָנגעוויזען, אַז היטלען קאַלקולירען זיך זעהר ביליג אין לאָדז. ס׳איז געמאַכט געוואָרען פערשידענע פּרובען פון עקספּאָרט. לעצטענס איז דערהאַלטען געוואָרען אַ בריף וועגען שיקען היטלען קיין קאַסאַבלאַנקאַ (שפּאַניען). די פערוואַלטונג האָט אויך בעווירקט געגען די שעדליכע קאָנקורענץ, זי האָט אויך געדרופען אין דער צייט די היטעלמאַכער אַרויסצונעהמען האַנדווערקער־קאַרטען. ס׳איז אויך אַרויסגעפיהרט געוואָרען עקזאַמענס פון אַ טייל היטעלמאַכער, אַלע עקזאַמינירטע האָבען בעקומען דיפּלאָמען.

דעם קאַסע־בעריכט גיט אָפּ ה׳ ראַוויצקי, אין דער דיסקוסיע האָבען זיך בעטייליגט: פּילס, ראַוויצקי, באַנק, קאַלינסקי, ראַבינאָוויטש, גאָלדבערג, לוסטמאַן פאַלקאָווסקי. ס׳ווערט בעשלאָסען צו פערקלענערען דעם בייטראַג אויף 1.50 זל. אַ חודש.

ס׳איז געוועהלט געוואָרען אַלס סטאַרשי: ה׳ קאַליסקי, פּאָדסטאַרשי: בורטמאַן, פּיס, גאָלדבערג, און פערוואַלטונג: ראַוויצקי, יוזעפּאָוויטש, באַנק. רעוויזיר־קאָמיסיע: מידליאַרוש, מאַטושיאַק, וואַלדמאַן. שידס־געריכט: קאַליסקי, לוסטמאַן, ראַוויצקי, וואַלדמאַן און בורטמאַן.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7. טעל. 141-32
נעמט אָן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאָכמ. און פון 5–8 אָווענד. זונטאָג פון 9–11 בייטאָג.

גרויסע מצה־פאַבריק אין לאָדז

בקרוב זאָל אין דער אומגעגענד פון לאָדז געשאַפען ווערען א מאָדערנע מצה־פאַבריק, וואָס וועט אימשטאַנד זיין אויסצובאַקען 5000 קילאָ מצה טעגליך. צוליב דעם דאַרף מען ערוואַרטען אַז די פרייזען פון מצות וועלען היי־יאָהר זיין בעדייטענד ביליגער.

ווידער א געווינס — 20,000 זל. אין לאָדז!

ווי מיר ווערען געמאָלדען, איז נעכטען אין לעצטען ציהונגס־טאָג פון דער 4. קלאַס מלוכה־לאָטעריע געפאַלען קיין לאָדז דאָס געווינס — 20.000 זל. אויף נומער 143682.

דאָס גליק האָט געשמייכעלט 4 לאָדזער פון אומפערמעגליכער קלאַס.

דאָס גליקליכע לאָס האָבען זיי געקויפט אין דער בעריהמטער קאָלעקטור ס. יאַטקאַ (פּעטריקאָווער 22 און 66). מערקווירדיג איז דאָס, וואָס ערשט ... איז אין דער זעלבער קאָלעקטור געפאַלען ... א געווינס — 15.000 זל. אויף נומער 143673.

בעקאַנטער שריפטשטעלער ל. מלאך אין לאָדז

דער בעקאַנטער שריפטשטעלער, אונזער מיטאַרבייטער ל. מלאך, וועלכער האָט די לעצטע יאָהרען בערייזט אַרגענטינע, אַמעריקאַ און אַנדערע לענדער איז אָנגעקומען קיין לאָדז.

דער חשוב׳ער גאַסט האָט נעכטען בעזוכט אונזער רעדאַקציע. אין א געמיטליכען שמועס מיט די רעדאַקציע־מיטגליעדער האָט ער אָפּגעגעבען א גרוס פון יודישען לעבען אין די לענדער וואָס ער האָט בעזוכט.

אורי צבי גרינבערג אין לאָדז

מאָרגען, דאָנערשטאָג, קומט קיין לאָדז דער בעקאַנטער יודיש־העברעאישער דיכטער אורי צבי גרינבערג, זיינע קינסטלערישע ווערק האָבען א שם אין דער גרויסער וועלט. די לעצטע יאָהרען וואוינט אורי צבי גרינבערג אין ארץ־ישראל, וואו ער האָט זיך געווידמעט דער פּאָליטישער אַרבייט, פערנעהמענדיג א זעהר וויכטיגען אָרט אין רעוויזיאָניסטישען לאַגער.

אויף זיין מאָרגענדיגען רעפעראַט אויף דער טעמע: „ארץ־ישראל אין פייער“, וועלכער קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע, וועט דער רעדנער איבערגעבען א גרוס פון אונזערע ברידער אין א״י און וועט אַרומרעדען די פערשידענע שטרייט־פּראָבלעמען אין יודישען לעבען אין א״י.

היינטיגע פאָרלעזונג פון רחל פייגענבערג אין „וויזאָ“

היינט מיטוואָך, דעם 15־טען פעברואַר ד. י. 9 א זייגער אָווענד וועט אין איינענעם לאָקאַל פון יודישען פרויען־פערבאַנד „וו.י.ז.א.“, שענקעוויטשאַ 26 האַלטען א פאָרלעזונג די בעריהמטע יודישע שריפטשטעלערין פרוי רחל פייגענבערג א. ד. ט.: „די יודישע פרוי אַלס פּיאָנערין פון אַרבייט אין פּאַלעסטינאַ“.

פרוי ר. פייגענבערג וועט פאָרלעזען פראַגמענטען פון איהרע שאַפונגען.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען־לעבען

(96

— איצט ביזט דו אַ חכם, האָסט שוין אַמאָל פערדינט אַזוי פיל געלד ביי אַזאַ אומשולדיג געשעפט? דוכט זיך מיר, אַז נאָך קיינמאָל נישט.

די צוויי פערשוינען האָבען זיך גוט אנגעבוסעט, כדי אויף צומאָרגענס צוצוטרעטען צו דער אַרבייט. אויף צומאָרגענס אינדערפריה זענען טאַקע מאיר און לייב אַוועק אויף דעם אַדרעס, וואָס איז זיי אָנגעוויזען געוואָרען דורך דער נעכטיגער דאַמע, וייער אויפגאַבע איז איצט פאַר זיי געווען, אַז זיי זאָלען זעהען פאַר וייערע אויגען דאָס מיידעל, וועלכע מ׳דאַרף אַזוי שטאַרק אָבהיטען

— מוועט זי נישט דאַרפען גלאַט היטען האָט לייב „געץ“ געזאָגט, נאָר אַפילו צו איהר נישט צוצולאָזען קיין עין הרע, וועד שמועסט שוין פון מלאך המות

— דערווייל האַלט איך, אַז דו דאַרפסט זיך נישט וויצלען, מ׳וועט אונז נאָך דאָס ביידע צוזאַמען דערקבאַסען אין די „הינד“ וועלען מיינען, אַז מיר היטען דאָ עפּעס א משא ומתן, זיי האָבען זיך דערריבער אָפּגעשמועסט ווי אַזוי זיי זאָלען דעם ענין פיהרען אויף אַזאַ אופן, אַז מען זאָל זיי נישט בעמערקען און האָבען זיך גענומען צו דער אַרבייט די באַראָנין האָט געוואוינט אין די הערליכסטע צוויי צימערען אין איינע פון די שענסטע גאַסען אין וואַרשאַ. זי האָט געוואוינט אויף דעם נאָמען העלענאַ גראָסבערג און האָט זאָרגפעלטיג פערהוילען איהר באַראָנישען נאָמען, זי האָט זיך איינגעדונגען ביי אַ דאַמע, אַן אָנגעקומענע גבירטע, וועלכע איז אָנגעקומען דערצו, אַז זי האָט געמוזט פערדונגען 2 צימערען פון איהר הערליך איינגעאָרדענטער וואוינונג. די באַראָנין האָט דאָס געהאַלטען פאַר אַ גאַנצען גליק, וואָס איהר האָט זיך איינגעגעבען צו בעקומען אַזאַ וואוינונג צו וועלכער זי האָט געשטרעבט, דאָרט האָט זי געקענט זיין זיכער, אַז קיינער וועט זי נישט זעהען, קיינער וועט זיך וועגען איהר נישט דערוויסען, קיינער וועט זי נישט בעלעסטיגען און פון דעם דאָזיגען שטילען הויז וועט זי קענען פיהרען און אויספיהרען דעם פּלאַן וואָס זי האָט זיך אונטערגענומען.

די באַראָנין גומאַר איז געווען פון דעם טיפּ מענשען, אַז אויב זי האָט זיך עפּעס אונטערגענומען האָט זי דאָס געמוזט אויספיהרען, כאָטש מיט׳ן קאָפּ די וואַנד אַדורכצוברעכען, אין פּאַריז האָט מען די באַראָנין גוט געקענט פון דער דאָזיגער צייט צוזאַמען דער העכסטער פראַנצויזישער אַריסטאָקראַטיע האָט מען טאַקע צוליב דעם וועגען איהר געוועס

מיט דער גרעסטער אָנערקענונג.

די באַראָנין איז אַריינגעקומען אין צימער, אַראָפּגעוואָרפען פון זיך דעם שוועהרען, געדיכטען שלייער, וועלכען זי האָט שטענדיג געטראָגען ווען זי איז אַרויס אויף דער גאַס, כדי קיינער זאָל זי נישט דערקענען

— מאַדאַם גראָסבערג, האָט געזאָגט די ווירטין פון דער וואוינונג, דאָ האָט זיך אויף אייך געפרעגט אַ העד, איך האָב איהם געזאָגט, אַז איהר וועט היינט נישט זיין אינדערהיים, אַזוי ווי איהר האָט דאָס מיר געזאָגט, איך האָב נישט געוואוסט, אַז איהר וועט אַזוי בעצייטענס אַהיימקומען

דער באַראָנין איז שיער נישט גוט געוואָרען

— ווער איז דאָס דער העד, האָט די באַראָנין געפרעגט

— דאָס ווייס איך נישט

— נו גוט, האָט די באַראָנין געזאָגט, נישט וועלענדיג אַרויסווייזען ווי שטאַרק איבערראַשט זי איז פון דער דאָזיגער ידיעה

די ווירטין איז אַרויסגעגאַנגען און די באַראָנין איז געבליבען אַליין

— ווי איז דאָס מעגליך, האָט זי צו זיך אַליין געזאָגט, ווער ווייסט דען, אַז איך וואוין דאָ? ווער ווייסט דען בכלל וועגען דעם נאָמען העלענאַ גראָסבערג, אונטער וועלכען איך וואוין דאָ. דאָס איז דאָך עפּעס רעטזעלהאַפטעס. צי האָט מיך נישט אַמאָל דאָ אויסגעזוכט דער אויספאָרשונגס־ריכטער ביאַלאָפּאָלסקי מיט זיין חוש פון אַן׳אויספאָרשער, דאָס וואָלט געווען שרעקליך, ביין, ער טאָר מיך מעהר נישט זעהען, ווייל איך וואָלט זיך פון איהם נישט מעהר געקענט אַרויסדרעהען, ביין, ער וועט מיך מעהר נישט זעהען. נאָך היינט וועל איך פון דאַנען אוועק, ס׳וועט הייסען, אַז איך פאָהר אַוועק אויף אַ גרויסער צייט און איך וועל זיך מוזען דינגען אַן׳אַנדער וואוינונג שוין אויף אַ דריטען נאָמען, פון דער אַנדער זייט איז אָבער די באַראָנין געווען שטאַרק ביגיריג ווער דער דאָזיגער העד קען זיין, אויב דאָס איז נישט דער אויספאָרשונגס־ריכטער ביאַלאָפּאָלסקי. איינס און דאָס אַנדערע איינצוּאָרדנען גלייכצייטיג איז געווען אוממעגליך און די באַראָנין האָט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען, זי האָט אָנגעשפּאַרט דעם קאָפּ אויף ביידע הענט און געטראַכט וואָס דאָ האָט געקענט געשעהן, נאָר זי האָט זיך נישט געקענט דערטראַכטען, זי האָט געזוכט אין די געדאַנקען. צי ס׳איז נישט פערהאַן אימיצער פאַר וועמען זי האָט אַמאָל אַרויסגעזאָגט דעם נאָמען העלענאַ גראָסבערג, זי האָט נישט געפינען, איהר האָט זיך געדוכט אַז קיינער ווייסט נישט דערפון, אַז זי האָט קיינמאָל קיינעם וועגען דעם נישט געזאָגט. פיל צייט האָט זי נישט געהאַט, ביז מאָרגען אינדערפריה טאָר זי זיך מעהר דאָ נישט געפינען, אויב זי וויל נישט ריזיקירען מיט קיין סקאַנדאַל און די הויפּט זאַך אויב זי וויל אַדורכפיהרען איהר גרויסען פּלאַן, אַזוי ווי זי האָט זיך איהם פאָרגעשטעלט

קודם כל, ווי זי האָט שפּעטער נישט געזאָלט דעצידירען, האָט די באַראָנין אָנגעהויבען צו פאַקען איהרע זאַכען, כדי צו זיין פערטיג אויף יעדען פאַל, זי האָט גלייך פון איהר צימער אָנגעקלונגען אין א ביוראָ וואָס פערמיטעלט ביים דינגען וואוינונגען און האָט זיך פערשטענדיגט וועגען א שעהנער וואוינונג פאַר זיך און געהייסען זי פאַרבעהאַלטען אויף צומאָרגענס, אַזוי ווי ס׳איז געווען איהר געוואוינהייט, האָט זי זיך גלייך אָפּגעטרייסעלט פון דעם שווערען געמיט און זיך געלעגט שלאָפען.

(פאָרטזעצונג קומט)

שוועריגקייטען ביים בעקומען א פעקעל בגדים פון אמעריקע

די טעג איז אין די צייטונגען געוואָרן מיט־געטיילט וועגען גרויסע בעמיהונגען, וואָס א וואַר־שאַווער יודישע הילפס־אינסטיטוציע האָט געמוזט אנווענדען, אין דער צאָל־דירעקציע, כדי צו בעקו־מען די בעפרייאונג פון צאָל אויף א טראַנספּאָרט אַלטע מלבושים, וועלכע זענען אָנגעקומען פון אויסלאַנד צום פערטיילען צווישען אָרימע יודען אין פוילען.

נאָך גרעסערע שוועריגקייטען האָבען אויסצו־שטעהן זייט דעם 1־טען פעברואַר פריוואַט־פּערזאָ־נען, וואָס בעקומען דורך פּאָסט פון אמעריקע א פעקעל מלבושים. קודם־כל מוז דער אָנעמער בע־קומען פון דער מאַכט אַן אָפיציעלע בעשטעטיגונג, אַז ער איז אַן אָרימאַן, אָבער אויך נאָך דאַמאָלט איז ער נישט פּטור פון פערשידענע קאָמפּליצירטע פאָרמאַליטעטען און איז קיינמאָל נישט זיכער, אַז ער וועט בעקומען דאָס פעקעל, וואָס זיין אַמעריקאַנער קרוב שיקט איהם דורך פּאָסט. מען איז אָבער פון די אַלע שוועריגקייטען פריי, ווען דאָס פעקעל בגדים, וועש, שוכוואַרג, קאָנפעקציע אא״וו ווערט דורכ׳ן אַמעריקאַנער קרוב פון ניו־יאָרק אָדער ברוקלין געשיקט מ׳ס דער „פּאָליש־אַטלאַנטיק שיפּינג קאָמפּאַני“ (ניו־יאָרק, 79 נאָרפאָלק סטריט, נעבען דער דילענסי,סטריט). אַלע, וואָס ווילען בעקומען פעקלעך קליידונג פון אַמעריקע, דאַרפען וויסען דעם אָנזאָגען זייערע קרובים מעבר לים.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „אגודת ציון“
אין ראַיאָן פון אַלטשטאָט

אין אייגענעם לאָקאַל (בּרוּזינער 5) איז פאָר־געקומען די ערשטע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער ציוניסטישער אָבטיילונג אין ראַיאָן פון אַלטשטאָט „אגודת ציון“.

עס ווערט געוועהלט א פּרעזידיום: פּאַר יצ.— ה׳ א. שאַפּיראַ, ביזיצערע — ה״ה פּרוּוקאַ און גלאַנץ. דער פּאָרזיצער פון דער צייטווייליגער פערוואַלטונג ה׳ שלמה פיינער, גיט אָפּ א בעריכט פון דער טעטיגקייט פאַר דער לעצטער צייט זייט די אגודה ציון איז רעאָרגאַניזירט געוואָרען, פון טעטיג־קייטס בעריכט איז צו זעהן, אַז די אגודת־ציון זאָגט זיך אין משך פון אַ קורצער צייט שטאַרק ענטוויקעלט און איצט ציילט זי שוין העכער 300 מיטגלידער. אין אַלגעמיין האָט דאָס שאַפען א ציוניסטישע אָב־טיילונג אין ראַיאָן פון אַלטשטאָט אַ רייכע יופע גרוים צופרידענהייט צווישען די באַציאַנאַלע קרייזען אין יענעם ראַיאָן, וואָס עס בעווייזט דער כסדר׳דיגער וואוקס פון דער צאָהל מיטגלידער אין דער שטאַרקער אינטערעס פאַר דער פּראַקטישער ציוניס־טישער אַרבייט. ה׳ פיינער דערמאָהנט צום סוף די פערשטאָרבענע ציוניסטישע מנהיגים און אויך דעם ה׳ מ. ה. גורין ז״ל. וועלכער איז געווען איי־נער פון די ערשטע גרינדער פון אַמאָליגע „אגודת ציון“ אין יענעם ראַיאָן.

דער סעקרעטאַר פון דער פערוואַלטונג ה׳ פיינער ערגענצט דאָן דעם בעריכט און ווייזט אָן, אַז אין משך פון די דריי חדשים איז געפיהרט געוואָרען א אינטענסיווע טעטיגקייט אויף אַלע ציוני־סטישע אַרבייטס־געביטען. עס זענען איינגעאָרדנט געוואָרען העברעאישע און אידישע קורסען פאַר דערוואַקסענע און קינדער פון פאָלקס־שולען. אין פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער אָרגאַניזאַציע זענען פאָרגעקומען 10 פאָרלעזונגען, וועלכע עס האָבען בעזוכט העכער טויזענט צוהערער. א שטאַרקע טעטיגקייט איז אויך געפיהרט געוואָרען לטובת די ציוניסטישע פאָנדען.

נאָך די דיסקוסיעס איבער׳ן בעריכט אין וועל־כע עס נעהמען אָנטייל די ה״ה גלאַנץ, יאַנאָווסקי, אַסט, דיאַמענט, דרעסלער, פיינער, רובינשטיין, על־בוים און זרייבענבאַך, ווערט בעשלאָסען אויסצו־דריקען א דאַנק די אָבטרעטענדע פערוואַלטונג, בע־זונדערס די ה״ה שלמה פיינער און אהרן רייבענבאַך פאַר זייער אונערמידליכער אַרבייט און לייסטונגען לטובת דעם „אגודת־ציון“.

די פערזאַמלונג דריקט אויס איהר דאַנק דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פאַר דער איניציאַטיוו און מאָראַלישער און מאַטעריעלער הילף ביים שאַ־פען דעם „אגודת ציון“.

עס ווערט דאַן געוועהלט א פערוואַלטונג פון די ה״ה: איזאַנקאָוויצער, גלאַנץ, דרייהאָרן, דיאַ־מענט, יאַנאָווסקי, ליטמאַנאָוויטש, מינץ שלמה פיי־נער, אהרן רייבענבאַך, שמואל פיינער, ש. רייבענ־באַך, מרובקא, רובינשטיין, שטערן און שפּיווער. קאַנדידאַטען: איילמאַן, דרעסלער, טעמפּעלהאָף, לאַסקער, עלבוים. רעוויזיע קאָמיסיע: טאַפּיאָל, ליטמאַן, פּרענקעל און רייבענבאַך. עהרען געריכט: גורט, יאַנקעלעוויטש ליטמאַן, שמואל ריימאַן און ח. ראַקאָוויטש.

„א רעטעניש פאַר 10 גראָשען!!!“

(2) לעצטענס האָט זיך געמאַכט אין לאָדז א נייער מין פרייער־זוכער, וואָס פערקויפט צוגעמאַכ־טע, האַלב־דורכזיכטיגע קאָנווערטען, וועלכע דאַר־פען ענטהאַלטען „א גרויסע רעטעניש בלויז פאַר 10 גראָשען, און בלויז פאַר דערוואַקסענע“...

געפינען זיך אַזעלכע דערוואַקסענע אידיאָטען און האַלב־אידיאָטען, וואָס זענען אַזוי טשיקאַווע אויף פּאָרנאָגראַפיע, אַז זיי צאָהלען די צעהנער־גראָשענס, און אַז זיי עפענען די קאָנווערטען, גע־פינען זיי דאָרט, געוועהנליך א נומער פון עפּעס א הומאָריסטישען זשורנאַל, וועלכער איז אַרויס אין מלך סאָביעסקי׳ס צייטען...

דערנאָך לויפט מען און מען קלאָגט זיך אין דער פּאָליציי.

שוטים — קויפט נישט און לויפט נישט

דער „שיר“־כאָר, לאָדזער פיל־האַרמאָנישער אָרקעסטער,
בעטייליגען זיך אין דער יובילײ־קאָנ־צערט־אַקאַדעמיע לכבוד פּראָפ. י. פּיוווישים

דער יובילײ־קאָנצערט־אַקאַדעמיע לכבוד דעם פערדינסטפולען דיריגענט, פּראָפ. י. פּיוווישים האָט אַרויסגערופען א גרויסע פּראָינטערעסירונג.

א חוץ דער אָפיציעלער טייל פון דער אַקאַדעמיע, וועט אויפטרעטען דער „שיר“־כאָר. לאָדזער פילהאַרמאָנישער אָרקעסטער און די סאָ־ליסטין פרל. ס. קראַפּיווניק. וועלכע וועלען אויפ־פיהרען א רייהע פראַגמענטען פון הענדעלס אָראַ־טאָריום „יהודה המכבי“ און מענדעלסאָנס „פּסאַלם 42“.

דער „שיר“־כאָר וועט נאָך אויפפיהרען א רייהע פערל פון די יודישע פאָלקס־לידער, וועלכע זענען ספּעציעל פאַר כאָר בעאַרבייט געוואָרען פון חשוב׳ן יובילאַר.

די אויפטריטען פון „שיר“־כאָר שטעהען תמיד אויף א גאַר הויכער קינסטלערישער מדרגה. ס׳איז דעריבער צו האָפען, אַז ביים איצטיגען קאָנצערט, לכבוד דעם לערער פונם „שיר“־כאָר, פּראָפ. י. פּיוווישיס, וועלען די אויפפיהרונגען האָבען א ספּעציעלען גלאַנץ און פערשאַפען דעם עולם א נחת רוח.

אַקאָמפּאַנירען צו די פאָלקס־לידער וועט פרל. ל. לאַקס.

גאַסטשפּילען פון ד״ר פּאול באַראַטאָוו אין „סקאַלאַ“

היינט אָוונד ווערט געשפּילט יעקב גאָרדינס לעבענסבילד „נחת פון קינדער. מאָרגען „דער גאָל־דער“ מיט ד״ר פּאול באַראַטאָוו.

רעגינאַ צוקער — פרייטאָג און שבת אין „פילהאַרמאָניע“

דעם היינטיגען פרייטאָג און שבת וועט דער לאָד־זער טעאַטער־עולם האָבען די געלעגענהייט צו זעה די רעגינאַ צוקער איז א נייע ראָל, א פּר ...רע: „אוי, איז דאָס א מיידל“!

צוזאַמען מיט רעגינאַ צוקער שפּילט מיט א ספּעצ־יעל צוגעקליבענער אַנ־סאַמבל פון די גוט־בע־ליבטע אָפּערעטען־אַרטיס־טען. שבת ביינאַכט ווערט געגעבען די שוין לאַנג נישט געשפּילטע קאָמישע אָפּערעטע „ציפּקע פייער“.

גאַסטראָלען פון קראָקאָווער יוד. טעאַטער אין פילהאַרמאָניע

אין „פילהאַרמאָניע“ הויבט אינגיכען אָן צו שפּילען דער אַנסאַמבל פון קראָקאָווער יודישען טעאַטער אונטער דער אָנפיהרונג און מיט׳ן אָנטייל פון בעוואוסטען אַרטיסט משה ליפּמאַן.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	73.75
3 פּראָצענטיגע	בוּדאָוולאַנע		—	43.75
4	„	דאָלאַרובקא		58.80
7	„	סטאַביליזאַציע (אמ.)		57.38
8	„	וואַרשאַווער פאַנד־בריף		43.88
8	„	לאָדזער	„ „	42.00
ענגלישע פונט	—	—	—	30.75
דאָלאַר	—	—	—	8.91

„פערגיפטען“ מאַכען יודען די פּוילישע נשמות?

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

מיר ווייסען דאַגעגען גוט, אַז סלאָנימסקי׳ס זיידע איז געווען א יוד, א בעריהמטער העברעאישער שריפטשטעלער. דאַגעגען ה׳ אַנטאָני סלאָנימסקי איז שוין געבוירען געוואָרען אַלס קאַטאָליק. אמת, עס וואָלט ביי דער געלעגענהייט ווערט געווען צו שמועסען אַביסעל ברייטער אויף דער טעמע, צי דער איינפלוס פון אַזא שריפטשטעלער ווי סלאָ־נימסקי, א קאַטאָליק פון געבוירענשאַפט דאַרף מען פערשרייבען אויפ׳ן חשבון פון די יודען. אָבער לאָמיר אויסמיידען דאָס דאָזיגע פּראָבלעם. מיר נעהמען ה׳ סלאָנימסקי׳ן אויף אונזער קאָנטאָ...

אויף וויפיל די „וויאַדאָמאָשטשי ליטעראַצ־קיע“ איבען אויס עפּעס א השפּעה אויף דעם גייס־טיגען און קולטורעלען לעבען פון פּוילען, קומט דער דאָזיגער איינפלוס איינציג און אויסשליסלין פון באָי׳ן. אויך פון הולקאַ־לאַסקאָווסקא און סקיוומסקי. אַט די אַלע דריי אויסגעצייכענטע שרייבער און פּובליציסטען, ערשטקלאַסיגע פּאָלעמיסטען און גלענ־צענדע קעמפער זענען הונדערטפּראָצענטיגע אַריער.

און סלאָנימסקי! ביי סלאָנימסקי׳ן זענען פאַראַן צוויי געזעלשאַפטליך־פּאָליטישע עלעמענטען: קריטישע בעציהונג צו פּענאָמען וועגען דער אַל־מעכטיגקייט פון דער מלוכה און פּאַציפיזם. און ווידער געהען מיר נישט אַריין אין עצם פון די דאָזיגע עלעמענטען, נישט אין ווערט זייערען פון שטאַנדפּונקט פון דער עטיק און פּאָליטיק. מיר שטעלען בלויז פעסט, און יעדער וועט אונז אָנער־קענען רעכט, אַז דער פּאַקטישער איינפלוס פון סלאָנימסקי׳ן איז גלייך גאָרנישט, בוכשטעבליך גאָר־נישט. סלאָנימסקי׳ס איינשטעלונג אַקצעפּטירען בלויז די פון זיינע לעזער, וועלכע קוקען אויך אָהן איהם אויף דער זאַך. אַזוי ווי ער. וועגען וועלכען עס איז נישט איינפלוס זיינעם אפילו אין דער מינדעסטער מאָס אויפ׳ן געזעלשאַפטליכאַן לעבען אין פּוילען קאָן קיין רייד נישט זיין.

אַט אַזוי זעהט אויס די דאָזיגע „פערגיפטען די אַרישע נשמות דורך יודען“, אויפ׳ן פּוילישען באָדען.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר
אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען
11 ליסטאָפּאַר 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל. 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2
אין כעלמיפון 8—9 פריה.

!!! גענעראַל קאַטאָווסקי !!!
— פון — ר. גול

— .19 —

אָנגעזאָגט האָט קאַטאָווסקי, אַז קיינער זאָל זיך נישט דערוועגען עפּעס צו טאָן אַליין. ער אַליין וועט מאַכען דעם אָנפאַנג, ער וועט דער ערשטער שיסען מאַטיוכין׳ען און דערנאָך זאָל מען זיך גלייך א נעהם טאָן צו זיינע לייט. האָבען אַלע געוואַרט ביז קאַטאָווסקי וועט אָנהויבען, און דערווייל האָט מען געהוליעט אויף וואָס די וועלט שטעהט און געטרונקען בראַנפען, אַז עס איז אַזש געגאַנגען א רויך; מען האָט אויך געהאַלטען רעדעס, כאַטש מען האָט זיך קוים אויף די פיס געהאַלטען, און מאַטיוכין אַליין האָט אַלץ געקוקט אויף עמאַן; אויב אַפילו עס איז איהם איינגעפאַלען א חשד, האָט ער איהם פון זיך באַלד פערטריבען, ווייל עגא איז דאָך אַן אייגענער מענש און ער טרינקט מיט איהם בראַנפען ווי מיט אַן אייגענעם מענשען; און דער אַטאַמאַן „פּראַלאָוו“ שיינט אויך צו זיין אַן אייגענער מענש, איז וואָס זשע איז דאָ פערהאַן וואָס צו טראַכטען? טרינקט ברודערלעך, און מיט אַ־מאָל האָט דער מענש מיט׳ן געלען לייבעל און מיט די רויטע הויזען געגעבען א שטאַרקען קלאַפּ אָן טיש

— גענוג! — האָט ער אויסגעשריען מיט זיין פעסטער באַסאָווער שטימע. — איך בין נישט פּראַלאָוו! איך בין קאַטאָווסקי!

און טאַקע באַלד האָט ער געגעבען א כאַפּ אַרויס דעם רעוואָלווער און אויסגעשאָסען אויף מאַטיוכין׳ען.

די קויל האָט דעם אַטאַמאַן געטראָפען אין בויך און ער איז אומגעפאַלען. באַלד איז געוואָרען א שרעקליכע בהלה; אימיצער האָט צובראָכען דעם לאָמפּ און ס׳איז געוואָרען פינסטער. אין דער פינסטער האָט מען איינע אין די אַנדערע גע־שאָסען; מאַטיוכין׳ס קאָמאַנדירען האָבען גענומען שפּרינגען דורך די פענסטער, לויפענדיג וואוהין די אויגען האָבען זיי געטראָגען, און שפּעטער האָט שוין געפּלאַקערט א שלאַכט איבער׳ן גאַנצען דאָרף. אין מאַטיוכין׳ען האָט מען נאָך דריי קוילען אַריינ־געשאָסען און מען האָט איהם דערהרג׳עט אויף טויט; בלוט האָט זיך געגאָסען פון אַלע זייטען. אויף קאַטאָווסקי׳ן האָט מען צוויי קוילען געטראָפען, איינע אין דער ברוסט און איינע אין דער רעכטער האַנט, און מען האָט איהם שווער פערוואונדעט. קראָוואַשטשאַקן האָט מען געטראָפען מיט א קויל אין פוס. און דעם קאָמיסאַר האַבילאַיו האָט מען דורכ־געלעכערט דעם בויך.

ווען מען האָט קאַטאָווסקי׳ן א שווער פערוואונ־דעטען אַרויסגעטראָגען פון דער שטוב, ווען כען האָט איהם געפיהרט צום וואָקזאַל, ער זאָל פון דאָרט פאָהרען קיין מאָסקווע זיך קורירען, האָט ער גע־הייסען מען זאָל צופיהרען צו איהם עגא׳ן. ער מוז איהם שוין זעהן.

ווען מען האָט צו איהם צוגעפיהרט עגא׳ן, האָט ער איהם פון דעם קאָפּ ביז די פיס מיט די אויגען אָפּגעמאָסטען און געזאָגט:

— עס איז נישט אמת, וואָס דו האָסט געזאָגט, אַז דו האָסט באַר אין טאַמבאָוו געוואוינט וואו דו בעהמסט זיך אונזער דורכצופיהרען און אויף וואָס דו געהסט. איך וואָלט דיך איצט געהאָרפט שיסען.

ביי עגא׳ן איז דאָס פּנים געוואָרען בלאַס. ער האָט זיך שטאַרק דערשראָקען.

— יאָ, אַ שאָד וואָס איך קען דיך נישט שיסען, — האָט קאַטאָווסקי ווייטער גערעדט. — די האַנט ריהרט זיך נישט. און אין אַלגעמיין פערשטעה איך נישט וואָס פאַר א מענש דו ביזט. עס איז איינס פון די צוויי; אָדער דו ביזט א גרויסער נאַר, אָדער אַן אָרענטליכער פערעטער. דו האָסט דאָך מיך אַזוי לייכט געקענט איבערגעבען אין מאַטיוכין׳ס הענט. ביי דיינע לייט וואָלסטו אַ גאַנצער העלד געוואָרען! דאָך האָסטו מיך נישט אַרויסגעגעבען!

דערנאָך האָט ער אַרויסגעגעבען א בעפעהל:

— לאָזט איהם אָפּ און זאָל ער זיך געהען וואוהין ער וויל!

און באַלד ווידער צו עגא׳ן:

— זענען מיר, הייסט עס, מעהר איינער דעם אַנדערען גאָר נישט שולדיג. און איצט איז פאַר דיר דער וועג אָפען. אַזאַ מענש ווי דו וועט אין מאָסקווע זיכער ווערען אַ גרויסער קאָמיסאַר.

זיבעטער קאַפּיטעל

א געהיימנישפולער טויט

אין 1922 זענען די רויטע מאַרשאַלען אין סאָוועט־רוסלאַנד געבליבען אָהן אַרבייט, ווייל מי־האָט זיך מעהר מיט קיינעם נישט געשלאָגען, און דאַן האָט מען דעם צווייטען קאַוואַלעריע קאָרפּוס בעזעצט אין אוקראַינע און ער האָט זיך דאָרט צו־שפּרייט איבער די געגענדען פון אומאַן, האַיסין, קריזשאָפּאָל און אַנדערע שטעטלעך. אַלס קאָמאַנדיר פון יענעם קאָרפּוס איז בעשטימט געוואָרען גריגאָרי קאַטאָווסקי.

אין יענער צייט איז שוין קאַטאָווסקי געווען אַ מיטגליד פונ׳ם רעוואָלוציאָנערען קריגס־ראַט און אויך אַ מיטגליד אין גאַנצע דריי אויספיהר־קאָמיטעטען — אינ׳ם פערבאַנדישען (רוסישען), אוקראַיני־שען און מאָלדאַווישען. ער האָט שוין געהאַט דריי מעדאַלען פון דער רויטער פאָהן און א עהרען־שווערד פון דער רעוואָלוציע.

אַזוי הויך איז שוין דאַן געשטאַנען דער רויטער מאַרשאַל, וועלכער איז פאַר דער רעוואָלוציע געווען א רויבער מיט אייזען.

דער געגענד וואו די רעגימענטען פונ׳ם צווייטען קאַוואַלעריע־קאָרפּוס זענען געשטאַנען, איז גע־ווען נישט ווייט פון דער רוסיש־פּוילישער גרעניץ, און דער איינדרוק איז געווען, אַז דאָס איז עפּעס א בעזונדערע רעפּובליק, וואָס מ׳האָט אינ׳ם סאָוועטען־פערבאַנד דערווייל נאָך נישט געקרוינט מיט קיין בעזונדערער נאָמען. און ס׳האָבען זיך טאַקע געפונען אַזעלכע, וואָס האָבען געזאָגט, אַז יענער געגענד דאַרף אין דער אמת׳ן גאָר הייסען „קאַטאָוויא“.

דער גאַנצער הערשער פון יענעם געגענד איז געווען קאַטאָווסקי. זיין וואָרט איז ביי אַלעמען געווען א געזעץ, און די רייטער פון זיין קאָרפּוס האָבען ליב געהאַט מיט שטאָלץ צו זאָגען:

— מיר זענען קאַטאָוויצעס!

עס האָט געקענט הייסען, אַז דאָס זענען ניט קיין רויטע אַרמייער, נאָר — קאַטאָוויצעס.

געוועהנט צום שלאַכט־פעלד, האָבען די „קאַ־טאָוויצעס“ געפיהלט, אַז ס׳איז זיי אומעטיג, לאַנג־ווייליג. אויך קאַטאָווסקי׳ן אַליין איז געווען אומעטיג און לאַנגווייליג נאָכדעם ווי דער פּירגער־קריג און רוסלאַנד איז שוין געווען געענדיגט. איז ער אַוועק־געפאָהרען קיין מאָסקווע אויף א האַלב יאָהר און דאָרט האָט ער אויפגענומען א קורס אין דער אַקאַ־דעמיע פונ׳ם גענעראַל־שטאַב. אָבער דער קורס איז איהם אין קאָפּ אַריין נישט געקראָכען, און דעריבער איז מען פון איהם נישט געווען צופרידען איבער דעם וואָס ער שטעלט צופיל אויף זיך, איבער דעם וואָס ער האָט אין זיין קאָרפּוס איינגעפיהרט אַן „אַטמאָספערע“, וואָס קלעפּט זיך אינגאַנצען נישט מיט דעם קאָמוניסטישען גייסט אין דער רויטער אַרמעע.

(סוף מאָרגען).

שייטלען

מיט פאריזער שריגדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
-- אין אנדולאציע --
ביי קערש, סקווערא 15

כירורגיש-וועכנעריז=קליניק
„SANATO"
s. z o. o.
אגראדאווא 10 טעל. 213=57
1-טע און 2-טע קלאס
געבורטעז II קל. 175 זל.

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אן קראנקע אין אלע
ספעציאליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענד.
וויזיט 3 זל.

טישטעס
פאר
גראמישע אנטשאלטען
דרזשעריען און פערלאנגען
...
104
טעל.: 241-24

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס
א יונגע לאנג געקליידעט קען זיך מעלדען אין געשעפט נאוואמיעסקא 10, פראנט, 1. שטאק, רובינשטיין. 729

עס איז נויטיג א מיידעל א פאדרענטשנע צו קליידער ביי מינץ, זגערזשער 28, רעכטע אפ. 1-טער שטאק. 730

לאקאלען
איבערצוגעבען א געוועלב זאפארט אין בעסטען צענטרום נאוואמיעסקא. ערקונדיגען זיך: בערקענשטאדט, נאוואמיעסקא 18. 737

צו פערמיטען א צימער און קיך 2-טער שט. וואלטשאנסקא 114. צו ערפאהרען ביי פאקשיווע.

פערשידענעס
ס'ווערט אנגענומען צו שפולען אויף קראפט זייד, אויך אלערליי גארן. בושעזשינער 30, פארטער, וואוינונג 2. 728

Zaginiony został kwit z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 51626 z dnia 5/X–1928 na imię Szmula Mendla H e r m a n a, Ogrodowa 9. 727

Ciężar Kryzysu

odczuwają tylko firmy nie roznmiejące potrzeby
ogłaszania się

Celową reklamę przeprowadza jedynie

AKWIZYCJA OGŁOSZEN
FUCHS'a
Piotrkowska 50
Tel. 121-36

אויטאנענישע שוויסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

לאנג-יעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיעקונסטווע). שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויף'ן יאהר 1933
ב. מאז פעטריקאווער 10

א טיכטיגער
יונגערמאז,
געארבייט א לענגערע צייט אין דער טעקסטיל-בראנזשע, זוכט וואס עס איז פארע בעשעפטיגונג פאר א גאנץ קליינעם לוין. קאן אויך זיין צו פידישע ארבייט אדער צו נעכטיגען אין א געשעפט. בעסטע רעפערענצען. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער "P. 100".

וויכטיג פאר ליבהאבער
פון געזאנג!
שוין ארויס פון דרוק
נייעסטע פאלקס-לידער
פון גרויסען חזן משה קוסעוויצקי, ווי: „מנשה", „דאס יודישע גלות-ליד" און „א חזן א שיכור" פון מאריס שווארץ. פרייז 20 גראשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער היילקאבינעט ראסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זל.

רעכער
צו האש, לעצלעך צו הויזען און עקספארט ווערען אויסגענומען ביי
נארדמאן שרודמייסקא 8
ספעציאליסט אויף הענטשקעס

א מאטאר
2-פערדע-קראפט
אין גוטען צושטאנד
ווערט געזוכט צו קויפען.
אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער "2".

ארטאפעדישער אנשטאלט
בראנדזשען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען בעגען פוסשמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
האט זיך איבערגעצויגען
אויף 38 זגערזשער 38
(געגענאיבער זגערזשער 15)
נעהמט אן פון 10–2 מיטאג און 4–7 נאכמ.
צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. RACHELA LEWI
ספעצ. קינדערקראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף שרודמיעסקא 27
(פריהער ציגעל-גאס 6) טעל. 142-72.

Dr. med.
H. Różaner
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
NARUTOWICZA 9, tel. 128-98
עמפפאנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

URODONAL

CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm, podagrę, piasek, sklerozę
czyści nerki, oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość
Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.
Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Chem. F. SZAC
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analizy przemysłowie: wody mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd.
Ceny zniżone

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-
און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245.21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.
פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד,
זונטאג פון 9–1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אן פון 8–2 נאכמיטאג און פון 4–9 אווענד,
זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
מאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " " 60— " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " " 18— " 8 "
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

רעקלאמען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס נאכפאלגענדע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Nejer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Nejer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman